

A | Ω

keresztyén igazság

az Ordass Lajos Alapítvány negyedévi folyóirata

Új folyam 139. szám

2023. 3. szám

tartalom

---

igehirdetés

Koczor György: Megtaláltatott / 1

tanulmány

Szakács Tamás: A simul iustus et peccator paradoxonja 1. rész / 5

misszió, pasztoráció

Bakay Péter: Cigánykérdés – kérdés? / 12

Székely János: A Magyar Katolikus Egyház roma-/cigánypasztorációs irányelvi és tevékenysége / 19

Bertáné Pintér Katalin: Jelentővé tenni, eljuttatni az örömhírt mindenkihez / 26

Győrfi Mihály: A Filadelfia Evangélikus Egyházközség teológiai bázisa és szociális programja / 28

Tartalmi összesítők / 40

---

keresztyén igazság

Az Ordass Lajos Alapítvány negyedévi folyóirata

Független evangélikus teológiai és kritikai lap

Új folyam 139. szám – 2023. 3. szám

Felelős szerkesztő: Isó Dorottya, e-mail: isodorottya66@gmail.com

A szerkesztőbizottság tagjai: Isó Dorottya, Ittész János, Jankovits Béla, Kovács László, Tubán József, Weltler Gábor

Észrevételeiket, hozzászólásaikat örömmel fogadjuk, kérjük, hogy a felelős szerkesztő e-mail címére küldjék.

Olvasószerkesztő: Ittész Dániel

Tördelőszerkesztő: Dénes Tamás

Felelős kiadó: ifj. Zászkaliczky Pál

Kiadó: Ordass Lajos Alapítvány, 1171 Budapest, Lenkeház u. 2. www.ordass.hu

Bankszámlaszám: 10700732-49912407-51100005

Nyomdai kivitelezés: OOK-Press Kft., Veszprém **Felelős vezető:** Szathmáry Attila

HU ISSN 0865-2163 – Törzsszám: 1996/320 – Eng.szám: III./E1/20/1989

Megtaláltatott

Mondom nektek, így fognak örülni az Isten angyalai egyetlen megtérő bűnösnek. (Lk 15,10)

A múltkor vettünk egy szekrényt. Ahogyan az mostanában szokás, lapra szerelve. Szépen lassan minden összeállt, de az utolsó csavar, amely nélkül nem állt meg tákolmányunk a lábán, valahova elkeveredett. Hiába volt minden precíz előkészület, minden erőfeszítés, a csavar eltűnt. Kezdődött a keresgélés.

Igénk az elveszett és megtalált drachma példázatának zárómondata. Úgy gondolom, hogy ezen a kis példán keresztül megérthetjük az asszony erőfeszítéseit, lakást kisöprő, gyertyát gyújtó buzgalmát. Tíz drachmának kellett lennie! De csak kilenc van meg. Söpör és világot gyújt, időt tölt el, és közben aggódó tekintettel keres. Keresi az elveszettet. És a megtalálás örömét megosztja a szomszédaival is. Jézus példázata az elveszett embert megtaláló Isten öröméről szól.

Az elveszett pénzdarab ugyanis azokat ábrázolja, akik a bűn miatt vesztek el, de nincsenek tisztában helyzetükkel. Elhidegültek Istentől, és ezt nem vették észre. Lelkük veszélybe került, de erről mit sem tudnak. Nem is nyugtalanítja őket.

A Gazdának azonban hiányoznak. A Gazdának értékesek. Mert a pénzdarab, ha a porban és szemétben hever, akkor is ezüst. Gazdája keresi, mert értékes. Mint ahogy a pénzdarabon rajta van az uralkodó képe és neve, a teremtéskor Isten saját képmására formálta meg az embert, és ezt a keresztség mint pecsét erősíti meg.

Lehet, hogy ma a bűn következtében más képet mutatunk magunkról, de mindez csak álarc. Képmutatás, ahogy szoktuk mondani.

Mi ugyanis azt gondoljuk magunkról, hogy meg tudunk térni. De ahogyan nem tudjuk magunkat a saját hajunknál fogva kihúzni a mocsárból, úgy nem tudjuk magunkat Isten által megtalálttá tenni.

Ó, hányszor gondoljuk magunkról azt, hogy mi a kilenc meglévő drachma egyike vagyunk! És ennek tespedtségében éljük az életünket, valójában pedig ott fekszünk a porban.

Szeretett Testvéreim!

Reformáció hónapjában óhatatlanul Luther személye kerül elénk, és mindaz, amit tanításával, személyiségével felkorbácsolt az akkori kor egyházi gyakorlatot és tanítást érintő kritikájával. Hiszen mára is már annyi minden vált automatizmussá, megrögzöttségé, és szinte észrevétlenül lett az Istennel való élő kapcsolatból pusztán hagyományőrző tanítás.

Jézus példázata az elveszett embert megtaláló Isten öröméről szól.

Ó, hányszor gondoljuk magunkról azt, hogy mi a kilenc meglévő drachma egyike vagyunk!

Igénket is magyarázva egyetlen példán keresztül nézzük meg, mit is jelent a hiányunk Isten számára! Hogyan áll a törvény és az evangélium, a megfelelni vágyás és a megmentettség viszonya?

A törvény – legyen most leegyszerűsítve a tízparancsolat – megmutatja, hogy végképp képtelenek vagyunk Isten akaratát követni, hiszen tetteinket, de legfőképp a kívánságainkat nem tudjuk irányítani. A tízparancsolat feladata ma is az, hogy ha tükörként magam előtt tartom, felismertesse velem bűneimet, és hogy megérezzem, hogy önmagamtól nem tudom ezeket a parancsolatokat megtartani. Bűneim felismerésével pedig rájövök, hogy szabadulást, bűnbocsánatot egyedül Jézus Krisztustól kaphatok. „Mert a törvény cselekedeteiből senki sem fog megigazulni őelötte. Hiszen a törvényből csak a bűn felismerése adódik.” (Róm 3,20)

Ugyanakkor meg kell említenünk azt is, hogy a tízparancsolat eredetileg nem felszólítás, hanem ok-okozati kapcsolat, a héber nyelv sajátosságai szerint. Tehát: ha és amennyiben az Úr a te Istened, nem fogsz..., nem fogsz... A parancsolatok tehát nem tiltással kezdődnek, hanem következményt mutatnak fel. Éppen ezért az istentiszteleten a gyónásban hangzik el a tízparancsolat, hogy ennek segítségével jussak el odáig, hogy mindenképpen szeretnék megszabadulni

égető bűnömtől és abból fakadó vétkeimtől, és így elérkezzem a személyes megváltottság kívánásáig. Hiszen itt van az evangélium az Ószövetségben.

ha és amennyiben az Úr a te Istened,
nem fogsz..., nem fogsz...

Bár ez akár józan ésszel is könnyen belátható, mégsem „megy” nekünk az, ami minden egyébnek az alapja: az Isten iránti bizalom helyreállítása (a deformáció reformációja). Éppen ezért szükséges a megváltás és a Szentlélek hitet teremtő csodája a megváltás evangéliuma, Jézus által, aki maga az Isten evangéliuma számunkra.

Ezután a kicsi, de fontos kitérő után térjünk vissza gondolatmenetünkhöz! A tízparancsolat megtartása nekem nem sikerülhet, és ekkor egyértelművé válhat számomra is, hogy távol vagyok Istentől. Elveszett vagyok.

Az elveszettség, a bűn azonban még nem mindig fáj, sőt sokszor bizonyos „élvezeti értéke” is van. Ez azonban pillanatnyi érzés. Idő kell ahhoz, hogy tudati vagy érzelmi alapon (önvizsgálat vagy lelkiismeret-furdalás következményeként) felismerjem, hogy mégis szükségem van Istenre. Hozzá azonban egy hosszú és nehéz úton keresztül juthatok el. Ezt az utat a gyónási kérdések segítségével tesszük meg. Tudnunk kell azt, hogy szembenézni magunkkal, a bűnünkkel, vétkeinkkel és az alkalmatlanságunkkal nehéz és egész lényünket igénybe vevő folyamat. Éppen ezért a szabad döntési lehetőségek minden

A tízparancsolat megtartása nekem
nem sikerülhet,

---

egy-egy szinten nagy kísértést jelentenek, hogy kilépünk ebből a folyamatból.

„Vallod-e magad bűnösnek és ezért kárhözatra méltónak?” (És következnek a válaszlehetőségek.)

– Nem. És Isten, hálát adok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember: rabló, gonosz, parázna, vagy mint ez a vámszedő is – és hogy nem vagyok olyan, mint a farizeus. És már el is hagytam a továbblépés lehetőségét, a bűn mélyén maradok.

– „Vallom.” Bűnös vagyok, és ez nekem rossz. Hogyan tudnék ebből kilépni?

„Bánod-e igazán bűneidet?”

– Bűnös vagyok, de nem bánom, hogy elkövettem bűneimet. Hiszen megérdemelte az, aki ellen megtettem, és más is így tett volna. És már el is hagytam a továbblépés lehetőségét, a bűn mélyén maradok.

– „Bánom.” Bánom a bűneimet, és rossz ennek a terhét hordoznom. Hogyan szabadulhatok meg ezektől?

„Megbocsátottál-e mindazoknak, akik vétkeztek ellened?”

– Bánom, hogy elkövettem, de miért én tegyem meg az első lépést? Nem életszerű, hogy Jézus is azt mondja: „Amikor tehát áldozati ajándékodat az oltárhoz viszed, és ott eszedbe jut, hogy testvérednek valami panasza van ellened, hagyd ott ajándékodat az oltár előtt, menj el, békülj ki előbb testvéreddel, és akkor térj vissza, és vidd fel ajándékodat!” (Mt 5,23–24) És már el is hagytam a továbblépés lehetőségét, a bűn mélyén maradok.

– „Megbocsátottam.” Azzal, hogy én megbocsátok, azzal csak a dolog egyik felét intéztük el. De ki bocsát meg nekem, és mit kell tennem azért, hogy többé ne kerüljek ebbe a helyzetbe?

„Igyekezel-e Isten akarata szerint élni?”

– Már eddig is mindent megtettem, de oly nagy a kísértés, hogy nem ígérhetek semmit. És már el is hagytam a továbblépés lehetőségét, a bűn mélyén maradok.

– „Igyekezem.”

„Hiszed-e, hogy Isten a Krisztusért megbocsát a megtérő bűnösnek?”

– Nem láttam soha, így nem tudom, hogy kiben higgyek. Ha ebből a mélységből nem tudok magam kimászni, akkor nincs senki, aki kihozhatna. És már el is hagytam a továbblépés lehetőségét, a bűn mélyén maradok.

– „Hiszem.”

Most azonban álljunk meg egy pillanatra! Mert eddig úgy tűnik, hogy énrajtam múlik minden. Úgy tűnik, hogy a bűn miatt Istentől való elszakadásunktól kezdődően sok mindent tehetünk azért, hogy közel kerüljünk Istenhez, visszatérjünk hozzá. Ezt a hibát számtalanszor elkövetjük, és így máris szembekerülünk a lutheri tanítás lényegével.

Valójában ez a kérdés mutat rá arra a fogalomra, ami számunkra megfoghatatlan módon visz közelebb Istenhez. Ez a fogalom a hit. De honnan van a hit?

„Hiszem, hogy saját eszemmel és erőmmel nem tudnék Jézus Krisztusban, az én Uramban hinni, sem Őhozzá eljutni, hanem a Szentlélek hívott el engem az evangélium által, Ő világosított meg ajándékaival, Ő szentelt meg és tartott meg az igaz hitben, ahogyan a földön élő egész egyházat is elhívja, gyűjti, megvilágosítja, megszenteli és Jézus Krisztusnál megtartja az egy

Ezt az utat a gyónási kérdések segítségével tesszük meg.

---

igaz hitben. Ebben az egyházban nekem és minden hívőnek naponként minden bűnt bőszéggel megbocsát, az ítélet napján engem és minden holtat feltámaszt, és nekem minden Krisztusban hívővel együtt örök életet ad. Ez így igaz!” – írja Luther Márton A kis kátéjában.

Tehát a hit a Szentlélek ajándéka és teremtménye. Így minden olyan lépés, amikor úgy gondolom, hogy én léptem közelebb Istenhez, az valójában annak az eredménye, hogy ő keresett és talált meg engem. A keresztség kívánásától az önvizsgálat igényéig mindenhol a Szentlélek munkálkodik. Az ő jelenléte, munkája, sugallata, ereje az, amitől mindez megtörténhet, amitől mindez bennem is megvalósul.

a hit a Szentlélek ajándéka és teremtménye.

„Hiszed-e, hogy Isten a Krisztusért megbocsát a megtérő bűnösnek? – Hiszem. – Legyen néktek a ti hitetek szerint!” (A hit pedig a Szentlélek ajándéka!) Isten e nagy, Krisztusban felém megtett lépésének a kézzelfogható jele az úrvacsora.

Isten e nagy, Krisztusban felém megtett lépésének a kézzelfogható jele az úrvacsora.

---

gyűjtani, szenvedni, hogy igazi nagy ünnep lehessen megtérésünk pillanata.

Jézus jön el értünk, a világ világossága, aki értünk meghalt és föltámadott, hogy öröm lehessen a mennyben. Lehet, hogy éppen most talál rád, kedves Testvérem! Figyeld a téged körülvevő és téged is nyomorító szennyet eltörölő kezét! Lenyúl érted, hogy hazavigyen. Nem kell neked tenned, sőt nem is tudsz te semmit sem tenni az üdvösségedért. Ő jött el érted, hogy hazavigyen, hogy kincsesládájába gyűjtsön, mert szeret.

Ő jött el érted, hogy hazavigyen, hogy kincsesládájába gyűjtsön, mert szeret.

Ebben az ünnepi hónapban legyen imádságunk Evangélikus énekeskönyvünk 422. énekének 6. versszaka: „Szállj le, Uram, hozzám, /

Szállj le, Uram, hozzám, / Jöjj, ó, Jézus sietve! / Vágyakozó szívvel, / Kiterjesztett kézzel / Várlak immár epedve, / Hogy veled mennyekbe / Örömmel menjek be / Örök dicsőségedbe.” Ámen.

A *simul iustus et peccator* paradoxonja* 1. rész

Érdekes lenne egy felmérést végezni, evangélikus egyháztagjainknak (vagy pl. a Luther-konferenciák résztvevőinek) hány százaléka hallott már a *simul iustus et peccator* formuláról, és mennyien ismerik a jelentését és tartalmát is. Ki tudna netán beszámolni is egy minielőadás keretében – esetleg ki merne vizsgálni is belőle? Talán még érdekesebb tesztkérdés lehetne, mióta „létezik” a *simul iustus et peccator* tétel. Milyen meghatározás mellett döntenénk? 1515–1516: Luther előadásai a római levélről? 1517: a 95 tétel? 1521: Luther írása a löweni teológus, Latomus ellen? 1530: ágostai hitvallás? Netán csak a XVII., XIX. század vagy a XX. század eleje? Tulajdonképpen a két szélső időpont a helyes: 1515–1516 és a XX. század eleje.

Napjainkban természetes módon beszélünk a lutheri teológián belül a *simul iustus et peccator* elvéről, azaz a keresztyén ember egyszerre bűnös és igaz voltáról. Bele sem gondolunk, hogy ez a manapság magától értődő teológiai kifejezés és gondolat az idők során a feledés homályába veszett, és csak mintegy jó száz éve bukkant újra felszínre. Isten humora, hogy tulajdonképpen egy katolikus teológus által indított támadás hozta újra felszínre, és így lett közismertté. E folyamat bizonyos pontjaira igyekszem rámutatni, miközben kikerülhetetlenül belemerülünk a *simul iustus et peccator* tanításának értelmébe is, a két összetartozó pólus ellentétének mibenlétébe is. (A *simul iustus et peccator* témájának más összefüggések szerint történt feldolgozását is elvégeztem korábban.¹)

Gerhard Ebeling amellett, hogy a törvény és evangélium paradigmájából következőnek nevezi Luther teológiájának többi fogalompárját, a reformátor paradox teológiai gondolkodásának legjellemzőbb vonásaként mégis a *simul iustus et peccator* tételét nevezi meg.² (A 2023-as Luther-konferencia reggeli áhítatában Németh Szabolcs említette, hogy Luther szerette a paradoxonokat. Csepregi Zoltán és Horváth Orsolya egyenesen úgy fogalmaz, hogy Luther „a paradoxonok kiélezésének nagymestere.”³) Luther épp a *simul iustus et peccator* kifejtését tartalmazó művében hangsúlyozza, hogy az egész gyö-

az idők során a feledés homályába veszett, és csak mintegy jó száz éve bukkant újra felszínre.

---

* A révfülöpi Luther-konferencián 2023. április 2-án tartott előadás szerkesztett változata.

- 1 Szakács Tamás: Jóbb lelkiismerete. A *simul iustus et peccator* mint lelkiismereti és teodiceai kérdés. In Orosz Gábor Viktor – Pángyánszky Ágnes – Bácskai Károly (szerk.): *Teológia és lelkiismeret. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak tanulmánykötete*. Budapest, 2021, Evangélikus Hittudományi Egyetem – Luther Kiadó, 194–207.
- 2 Ebeling, Gerhard: *Luther. Bevezetés a reformátor gondolkodásába*. Budapest, 1997, Magyarországi Luther Szövetség, 16. /Magyar Luther Könyvek, 6./
- 3 Csepregi Zoltán – Horváth Orsolya: Szerkesztői előszó. In Csepregi Zoltán – Horváth Orsolya (szerk.): *Luther válogatott művei*. 6. köt. *Prédikációk*. Budapest, 2015, Luther Kiadó, 18.

Luther „a paradoxonok kiélezésének nagymestere.”

---

formula Krisztusra mutat, és hogy belőle egyenes vonal húzható Luther minden kijelentéséhez.⁵ Robert Frick úgy fogalmaz, hogy Luther teológiája krisztológia, benne minden a Krisztus-titok kibontása, így végső soron összekapcsolódik a szótérológia (megváltástan) és a Krisztus két természetéről szóló tanítás: amint Krisztus egy személyben Isten és ember, úgy beszélhetünk Luther szerint a keresztyén életben a bűnről és kegyelemről.⁶ Ezen teológusok véleménye alapján láthatjuk, mennyire jelentős tanításról van szó. Úgy is mondhatjuk, hogy Krisztus kettős természete az alap, ebből következik az ember kettős természete, mint *simul iustus et peccator*,

az egész gyökere valójában Jézus Krisztus, az ő kettős természetéből ered tétele

---

de ugyanígy következik belőle a *Deus absconditus/revelatus* (rejtőzködő/kinyilatkoztatott Isten), majd ezekből további kettősségeket is származtathatunk, mint pl. a törvény és evangélium párja, vagy épp a kettős birodalomról szóló lutheri tanítás. A *simul iustus et peccator* szolgál origóként minden más lutheri ellentétpárhoz, ehhez a középponthoz mérendők a reformátor további paradoxonjai is.

A *simul iustus et peccator* szolgál origóként minden más lutheri ellentétpárhoz,

---

A *simul iustus et peccator* tételének dokumentálható gyökerei Luther oldaláról igen korai időkre vezetnek vissza, mégpedig oktatói tevékenységének legelejére. A frissen doktorrá avatott szerzetes első, bibliamagyarázatot tár-

gyul kitűző előadás-sorozata a zsolttárokot választotta két tanév erejéig (1513–1515), és már itt megtalálhatók a tétel egyes elemei. A legnyilvánvalóbb példa lehet az 51. zsoltár, amelynek magyarázatában (a 6. vers kifejtésében) a későbbi megigazulástanhoz hasonlót fogalmaz meg, és a hívő egyszerre bűnös és igaz voltának kijelentése is ott rejtezik.⁷ A reformátor következő tanévi sorozata pedig a római levélről tartott híres előadás volt (1515–1516), amelyben már kristálytiszta, kiforrott formában szólal meg a *simul iustus et peccator* formula – csakhogy ezen előadások elvesztek, az utókor nem is tudott róluk. Így a tétel modern újralfelfedezése akkor történt, amikor ennek egy példányát megtalálták 1899-ben, és publikálták 1908-ban. Talán még ez sem lett volna elég ahhoz, hogy a tétel elterjedté váljon. Ehhez szándékával ellentétben

4 Luther, Martin: *Wider den Löwener Theologen Latomus*. München, 1953, Chr. Kaiser Verlag, 135.

5 Hermann, Rudolf: *Luthers These „Gerecht und Sünder zugleich”*. Darmstadt, 1960, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 9.

6 Frick, Robert: Erläuterungen. In Luther: *Wider den Löwener Theologen...* (4. jz.), 164–165.

7 Luther, Martin: *Gesammelte Werke*. Berlin, 2004, Directmedia, 353–361. /Digitale Bibliothek, 63. (CD-ROM)/

a dominikánus Heinrich Denifle járult hozzá jelentősen, aki 1903-ban éles támadást intézett ellene. Programszerűen azonosítható formulává végül Rudolf Hermann 1930-as könyve révén lett.⁸ A Denifle kiobbantotta vita bizonyos értelemben máig nem zárult le, hiszen a megigazulásról szóló római katolikus – evangélikus közös nyilatkozat⁹ legkritikusabb pontja a szabad akarat mellett éppen ez a reformátori tétel¹⁰. Nem sikerült megtalálni a közösen megfogalmazható minimumot sem, a dokumentumban – Gunther Wenz szavaival – harmonizálatlan egymásmellettségükben érvényes mindkettő.¹¹ Ez a sajátos pathhelyzet és a lezáratlan diskurzus jelzi, hogy az új évezredben is eleven téma a *simul iustus et peccator* paradox tétele.

A Denifle kiobbantotta vita bizonyos értelemben máig nem zárult le,

---

A tisztázás érdekében röviden ki kell térnünk a paradoxonok taxonómiájára, fajtáira és azok jellemrajzára is. (Ha nem is a *simul iustus et peccator* révén, de a *Heidelbergi disputáció* kapcsán már meg kellett tennem ezt máskor is.¹²) A paradoxon egyik értelme lehet, hogy két kijelentés csak látszólag ellentétes egymással, pl. valamely logikai hiba vagy érzéki csalódás révén, és ekkor a tisztázással az ellentmondás feloldható. Az olvasó bizonyára sejti, hogy Luther paradoxonjai nem ebbe a kategóriába tartoznak. A paradoxon másik jelentése arról szól, hogy két kijelentést retorikai okból állítunk dialektikus ellentétbe egymással. Jóllehet a wittenbergi professzor mestere volt e középkori dialektikának, és bár sokan értik így kijelentéseit, magam nem pártolom e véleményt, még akkor sem, ha időnként kivételesen előfordulhat ez az eset is. A paradoxon következő változata azt tükrözi, hogy egy kijelentés ellentétes a megszokott nézettel (közfelfogással) – ám ettől még lehet igaz természetesen. Reformátorunk paradoxonjaira illik ez az értelem, mégsem ez az elsődleges. Negyedjére olyan paradoxonok is élénk kerülhetnek, amikor két ellentétes lehetőség közül lehetetlen választanunk, mert pl. egyikből indulva épp a másikhoz érkezünk és viszont. Ennek közismert szemléltetése lehet az ún. Russell-paradoxon (más néven borbélyparadoxon): A hadsereg borbélyja azt a parancsot kapja, hogy mindenkit borotváljon meg, aki nem maga borotválkozik, de senkit sem borotválhat meg, aki maga borotválkozik. Vajon megborotválkozzon-e a borbély, vagy sem? A Biblia lapjain sem

8 Hauschild, Wolf-Dieter: Die Formel „Gerecht und Sünder zugleich“ als Element der reformatorischen Rechtfertigungslehre – eine Entdeckung des 20. Jahrhunderts. In Schneider, Theodor – Wenz, Gunther (hrsg.): *Gerecht und Sünder zugleich? Ökumenische Klärungen*. Freiburg im Breisgau – Göttingen, 2001, Herder – Vandenhoeck & Ruprecht, 333. /Dialog der Kirchen, 11./

9 *Az evangélikus–római katolikus Közös Nyilatkozat a megigazulás tanításáról és ünnepélyes aláírásának dokumentumai*. Budapest, 2000, Luther Kiadó – Szent István Társulat.

10 Krakomperger Zoltán: A Közös Nyilatkozat története és római katolikus értékelése – breviter, sed bene. *Theologiai Szemle*, 2019. 1. sz. 47.

11 Schneider–Wenz (hrsg.): *Gerecht und Sünder zugleich...* (8. jz.), 449–450.

12 Szakács Tamás: Luther ortodox paradoxonjai a Heidelbergi disputációban. *Lelkipásztor*, 2019. 1. sz. 7–11.

ismeretlen ennek a paradoxonnak az ókori változata, a hazudós paradoxon: Minden krétai hazug (vö. Tit 1,12) – mondja egy krétai. Vagy igazán tömören: Ez a mondat hamis. Időnként a teológiában is találkozunk hasonló eldönthetetlenséggel. Pl. azzal, hogy tud-e Isten akkora követ teremteni, amit maga sem tud felemelni? Luther esetében bátran mondhatjuk, hogy nem ez az értelem jellemző a paradoxonjaira (bár már némileg hasonlít utolsó kategóriánkhoz). Az igazi paradoxon válasz tovább is vezet: Tud – és fel is tudja emelni. Végül szólnunk kell az igazi paradoxonokról, amikor két, egymást emberi logikánk szerint kizáró eshetőség mégis egyszerre érvényes. Épp úgy, ahogyan a *simul iustus et peccator* tétele! Ebből is sejtheti az olvasó, hogy

két, egymást emberi logikánk szerint kizáró eshetőség mégis egyszerre érvényes.

---

a *theologia crucis* paradoxonjai leginkább ebbe a kategóriába tartoznak. Ez esetben nem lehet szó arról, hogy a paradoxont feloldjuk – mert az valójában emberi gondolkodásunk korlátait fedi fel, így ennek keretében feloldhatatlan. Erre az

utolsó paradoxonkategóriára vonatkozik Niels Bohr híres mondása is: Egy egyszerű igazság ellentéte egy hamis állítás. Egy mély értelmű igazság ellentéte azonban lehet egy másik mély értelmű igazság.¹³ Azt az atomfizikában megnyilvánuló tapasztalatot fogalmazta meg így, hogy attól függően, hogy a valóságot milyen szempontból vizsgáljuk, egymással ellentétes módon nyilvánulhat meg számunkra, ám mindegyik valóságos, igaz ismeretet nyújt. A kereszti teológiájának legtöbb paradoxonja épp az ilyen mély igazságok paradoxonja: a keresztyén ember egyszerre igaz, és egyszerre bűnös.

Tehát mindenekeelőtt erre az utolsó, szempontfüggő értelemre figyeljünk oda, miközben a *theologia crucis* paradoxonjait szemléljük. Leginkább ebben ragadható meg az, hogy Luther maga nevezi a *Heidelbergi disputációban* megfogalmazottakat paradox teológiai tételeknek,¹⁴ és bizony a *simul iustus et peccator* tétele is ilyen igazi, feloldhatatlan paradoxon!

Úgy igaz, hogy bűnös? (Szempontfüggés)

El kell ismerni, hogy nehéz helyzetben van az emberi értelem, ha azzal szembesül, hogy az igaz ember és a bűnös ember ellentétes pólusai nem két különböző emberben találhatók meg,

bizony a *simul iustus et peccator* tétele is ilyen igazi, feloldhatatlan paradoxon!

---

hanem egy és ugyanazon személyben egyesül a kettő. Hogyan lehetséges ez? Úgy érezheti magát az ember, mint az a diák, akit felszólítottak, hogy mondjon egy olyan egész számot, amely egyszerre páros és páratlan. Titokzatos, miképp

lehet egy és ugyanazon ember egyszerre igaz és bűnös. Mielőtt azonban ennek titkait feshetnénk, legalább röviden utalnunk kell arra, hogy Luther mindezt nem is az értelem fényében

13 Bohr, Niels: *Atomfizika és emberi megismerés*. Budapest, 1964, Gondolat, 98.

14 Luther Márton: *Heidelbergi disputáció*. Budapest, 1999, Magyarországi Luther Szövetség, 10. /Magyar Luther Füzetek, 8./

fedezte fel, hanem a Szentlélek világosságában, az Írás alapján. A tétel bibliai alapját mindenekelőtt Róm 7-ben lelte meg, és e fejezet magyarázata során fogalmazta meg, hogy a keresztyén ember egyszerre igaz és bűnös. Az előadás-sorozatban – az akkori szokásnak megfelelően – Luther először a levél szövegéhez szakaszonként glosszákat, szöszedeteket és rövid magyarázatokat fűzött. Eztán pedig előlről újrakezdve saját magyarázatait mondta el (értékelve benne az egyházatyák magyarázatait is), leszűrve azok tanulságait – ezek a *scholionok*. Már a téma elő-

revetítésekor, Róm 4,7 *scholionjában* felsorolja az alapként szolgáló igehelyeket: mindazt a tizenkettőt, amelyet később is említ különböző alkalmakkor és különböző műveiben, jóllehet itt csak igen rövid magyarázatot fűz hozzájuk, vagy eleve csak idézi a bibliai verset.¹⁵ Most csupán felsorolni van mód ezeket az igehelyeket: 1. 1Móz 8,21; 2. 2Móz 34,7; 3. 1Kir 8,46 és 2Krn 6,36; 4. Préd 7,20; 5. Jób 7,20–21; 9,2.15; 27,6; 6. Zsolt 32,6; 130,8; 72,14; 7. Ézs 64,5; 8. Jer 30,11; 9. 1Tim 1,15; Róm 7,19; Fil 3,13; 10. Jk 3,2; 11. 1Jn 1,8; 5,18; 12. Jel 22,11.

Némelyik igehellyel később még találkozunk kimerítőbben is, amikor a részletes érvelését is előhuzzuk majd, amit a Luther iratait elégető löweni teológus, Latomus ellenvéleményét cáfolandó fogalmazott meg reformátorunk – itt pl. igen bőséges terjedelemben ecseteli Ézs 64,4–6; Préd 7,20; Róm 7,14–25 mondanivalóját.¹⁶ (A *simul iustus et peccator* tétel bibliai alapjainak tekintetében jómagam azokhoz csatlakozom, akik az igehelyekre vonatkozó érveléseket meggyőzőnek találják,¹⁷ jóllehet vannak, akik exegetikailag vitatják azok érvényét a tételre vonatkozóan,¹⁸ esetleg más helyeket javasolnak inkább a megalapozáshoz.¹⁹)

Térjünk vissza arra a kérdésre, miként állhat fenn két, egymást kölcsönösen kizáró tulajdonság (igaz/bűnös) együtt ugyanarra a személyre? Fent már láttuk, hogy ez az ellentétpár (*simul iustus et peccator*) tulajdonképpen párhuzamban áll azzal, hogy Krisztusban a két, egymást kizáró természet (isteni/emberi) kapcsolódik össze egy és ugyanazon személyé (*simul Deus et homo*). Ha Jézust az Atyával való kapcsolatában tekintjük, akkor egy vele istenségében, ha viszont velünk való kapcsolatában tekintjük, akkor egy velünk emberségében. Hasonlóan veti fel Luther már a formula első említésekor (Róm 4,7 *scholionjának* első Kiegészítésében), példának tekintve az orvos és betege viszonyát (1Jn 1,8 kapcsán). Pillanatnyi állapotát tekintve

Luther mindezt nem is az értelem fényében fedezte fel, hanem a Szentlélek világosságában, az Írás alapján.

15 Luther Márton: Pál apostol levele a rómaiakhoz. In Csepregi Zoltán – Horváth Orsolya – Krähling Edit (szerk.): *Luther válogatott művei*. 9. köt. *A Római és a Galata levél magyarázata*. Budapest, 2020, Luther Kiadó, 294–296.

16 Luther: *Wider den Löwener Theologen...* (4. jz.).

17 Hermann: *Luthers These...* (5. jz.), 7–8., 23.

18 Sattler, Dorothea: *Simul iustus et peccator?* In Schneider–Wenz (hrsg.): *Gerecht und Sünder zugleich...* (8. jz.), 11–12.

19 Schneider–Wenz (hrsg.): *Gerecht und Sünder zugleich...* (8. jz.), 421–422.

még beteg, az orvos ígérletét és a gyógyszert tekintve mégis már egészségesnek tekintheti magát. Reformátorunk e helyütt úgy fogalmaz, hogy az ember ténylegesen beteg (bűnös), reménységben egészséges (igaz): *peccator in re, iustus in spe*.²⁰ A római levélről szóló előadás ezen verse kapcsán Eric W. Gritsch igen megragadóan fejezi ki, hogy az ontológiailag (lételméletileg) ellentmondásosnak tűnő *simul iustus et peccator* titka az, hogy relacionálisan kell érteni (az ő szóhasználatával „a kapcsolatok dialektikáján belül” eltűnik az ellentét): attól függ, hogy a hívő Istennel, vagy világgal való kapcsolatát tekintjük (*coram Deo* vagy *coram mundo*).

Luther tehát a korabeli lételméleti kategóriákat felcserélte az ember kapcsolati szemszögből történő elemzésével.²¹ Mintegy ezt a váltást fejezi ki Uuras Saarnivaara, amikor rámutat, miként veszi át az egyházatyától az ágostoni megigazulást, egyúttal módosítja és tovább is fejleszti, ami által előáll a *simul iustus et peccator* formulája.²² A legkarakterisztikusabb változás épp az, hogy a „paradoxonok kiélezésének nagymestere”²³ az ellentétes pólusok egységes szemlélete felé mozdul el. Miközben a középkori professzor ugyanazokat a fogalmakat használja, mint ókori elődje, azt mégis általánosabban, továbbfejlesztett értelemben teszi. Ágoston ugyanis a megigazulást úgy tekinti, mint megújulás, az Isten képére való fokozatos átalakulás folyamata, míg Luther úgy, mint Krisztus igazságának a bűnös embernek tulajdonítása – nála ezért a megújulás ennek gyümölcse, de nem maga a megigazulás. (A modern exegézis is azt mutatja, hogy a wittenbergi tanító érti helyesen Pált, Ágoston „téved”.²⁴)

A szempontfüggést emeli ki Otto Hermann Pesch is, amikor összegyűjti a reformátor által alkalmazott különböző variánsokat a *simul iustus et peccator* formulára. Megemlíti, hogy a ke-

resztyének igaz volta egy idegen igazság (*aliena iustitia*), amit Krisztusért tulajdonít az embernek Isten, és éppen ezért arról beszél, hogy Luther a bűn és igazság relacionális felfogását képviseli. Pesch több lutheri megfogalmazást is

nála ezért a megújulás ennek gyümölcse, de nem maga a megigazulás.

megemlíti a paradoxon két pólusát felmutatva: akit Krisztus megigazított, az nem bűnös, és mégis bűnös; egy keresztyén se bűnös, és minden keresztyén bűnös; az isteni megítélés szerint teljesen igazak vagyunk, magunkra tekintve egyúttal teljesen bűnösök. Az egyoldalúságtól is igyekszik megóvni azáltal, hogy más – természetesen Luther által említett – variánsokra is felhívja a figyelmet, mint a *totus iustus, totus peccator* (teljesen igaz, teljesen bűnös) mellett a *partim iustus, partim peccator* (részben igaz, részben bűnös) és *peccator in re, iustus in spe* (bűnös ténylegesen, igaz reménység szerint), vagy *A nagy kátéban* még úgy is előfordul, hogy félig tisztza,

20 Luther: *Pál apostol levele a rómaiakhoz...* (15. jz.), 282–283.

21 Gritsch, Eric W.: *Isten udvari bolondja. Luther Márton korunk perspektívájából*. Budapest, 2006, Luther Kiadó, 245–246.

22 Saarnivaara, Uuras: *Luther Discovers the Gospel. New Light upon Luther's Way from Medieval Catholicism to Evangelical Faith*. Saint Louis, 1951, Concordia Publishing House, 7–8.

23 Csepregi–Horváth: *Szerkesztői előszó...* (3. jz.), 18.

24 Saarnivaara: *Luther Discovers the Gospel...* (22. jz.), 14–15.

félig szent. Kiemelendő, hogy ezek a változatok nem szüntetik meg a *simul* érvényét, hanem árnyalják azt, és kiemelik, hogy teológiai és logikai érteleme csak akkor van a formulának, ha azt nem lételméletileg, az ember magában való tulajdonságaként értjük, hanem relacionálisan (mindig valamivel/valakivel való kapcsolatában) és egzisztenciálisan.²⁵

Wilfried Härle is a relationalizmus jegyében érti a kifejezést: az ember Istennel való kapcsolatában („*in relatione*”) teljesen igaz, állapotát-minőségét tekintve („*in qualitate*”) teljesen bűnös.²⁶ Az egyazon emberre alkalmazott, a *totus* szóval kezdődő forma hangsúlyozza legjobban az ember egységes, oszthatatlan voltát – ami annak párhuzama, ahogyan az istenember Krisztus is egy és oszthatatlan. Eric W. Gritsch a kapcsolatiságot úgy tárja elénk, hogy Luther az életet „ikerlétnek” tekintette, amelyet *coram Deo* (Isten színe előtt) és *coram hominibus* (emberek előtt) élünk. Ezért míg Istennel kapcsolatban Krisztusért igaz vagyok, addig az emberekkel szembesülve, amint Isten helyett másban bízom, bűnös vagyok. „Minden attól függ, mivel szembesülök, és hogyan tekintek arra, amivel szembesülök. [...] A keresztyének a hitükben találják meg az önazonosságukat.”²⁷ Peter Neuner pedig ugyanezt a szempontfüggést a törvény és evangélium lutheri kettősségével állítja párhuzamba: „A törvénnyel összefüggésben bűnös, az evangéliummal összefüggésben igaz.”²⁸

Konstantinos E. Papapetrou is hangsúlyozza az eddigi szempontokat, pl. a viszonylagosságot, hogy a keresztyén ember egy és ugyanazon személy, ám kettősség jellemzi. Az eddigiekhez képest új elem viszont, hogy kiemeli: a *simul iustus et peccator* esetén teológiailag nem lehet dialektikus szintézist alkotni, mert feloldhatatlanul megmarad a két pólus radikális ellentéte, miközben mégis egymás mellett élnek; paradoxonnal állunk szemben.²⁹ E paradoxon gyökerét Kurt Dietrich Schmidt abban látja logikai tekintetben, hogy a hit és az ígéret (érzékszerveinkkel) nem megtapasztalható, nem megismerhető.³⁰ Hermann könyvében ez az eldöntetlenség-bizonytalanság alakjában jelenik meg: az emberek előtt bizonytalan, Istennél azonban nem. A keresztyének Krisztussal el vannak rejtve Istemben (Kol 3,3), ezért fogalmaz Luther úgy, hogy miközben szentek, profánnak tűnnek. Ezáltal fellép egy fajta bizonytalanság – ami azonban csak az emberi megítélés szerint bizonytalanság és profán lét, de Luther egy levegővel azt is hozzát teszi, hogy a keresztyének Istennél szentek és igazak.³¹

(*folytatjuk*)

25 Pesch, Otto Hermann: *Simul iustus et peccator. Sinn und Stellenwert einer Formel Martin Luthers. Thesen und Kurzkommentare.* In Schneider–Wenz (hrsg.): *Gerecht und Sünder zugleich...* (8. jz.), 159–160.162–163.

26 Härle, Wilfried: *Ethik.* Berlin – New York, 2011, De Gruyter, 466.

27 Gritsch: *Isten udvari bolondja...* (21. jz.), 265.

28 Neuner, Peter: *Luther Márton reformációja. Katolikus helyzetfelmérés az ökumenikus párbeszéd szempontjából.* Budapest, 2017, Új Ember, 128.

29 Papapetrou, Konstantinos E.: *Über die anthropologischen Grenzen der Kirche. Ein philosophisch-theologischer Entwurf zum Thema Simul iustus et peccator aus orthodox-katholischer Sicht.* Hamburg, 1972, Lutherisches Verlagshaus, 67–68., 13–18. /Arbeiten zur Geschichte und Theologie des Luthertums, 26./

30 Hauschild: *Die Formel „Gerecht und Sünder zugleich”...* (8. jz.), 345.

31 Hermann: *Luthers These...* (5. jz.), 297.

Cigánykérdés – kérdés?

Ha a „kérdés” szót, fogalmat nemzethez, jelen esetben nemzetiséghez kapcsoljuk, akkor ezzel egy érzékeny és hatalmas téma- és problémakört nyitunk meg: mindenképp azt jelezzük, hogy ezzel a közösséggel valami gond van, valakik valamilyen szinten foglalkoznak a jelenséggel – jó esetben segíteni akarnak a megoldásban, rossz esetben konzerválni akarják a terhelt helyzetet, még rosszabb esetben mélyíteni a nehézségeket és növelni az ezekből adódó feszültséget. Természetesen mindenki a saját szemszögéből értelmez, és a saját érdekének megfelelően cselekszik.

A nyelv, illetve az azt alkotó szavak sok hátsó összefüggést, összetevőt hordoznak. Vajon miért van cigánykérdés (sőt magyarkérdés is), és miért nincs angolkérdés, amerikaikérdés? Netán mert ott és velük minden rendben van, példaértékűek a társadalmi viszonyaik, bel- és

miért *van cigánykérdés (sőt magyarkérdés is)*

---

külpolitikájuk az emberiség javát szolgálja, elégedettek és hálásak országaik polgárai, és mi is elégedettséggel és hálával tartozunk nekik...?

Bezzeg a cigányok! Ők – eltekintve a kis-számú kivételtől – gondot jelentenek szerte a világon (miként a magyarok is, igaz, ők csak a Kárpát-medencében).

Témánkra térve megállapíthatjuk: a cigánykérdés végeláthatatlanul és megoldhatatlanul komplex témakör, ám már most hozzátehetjük: ezért még nem szabad hátat fordítani neki, kihátrálni belőle, hanem tejes mellszélességgel neki kell feszülni.

a cigánykérdés *végeláthatatlanul és megoldhatatlanul komplex témakör*

A cigánykérdést a jelen írás szerény keretei közt három szempontból érdemes megközeleltíteni: össztársadalmi, egyházi-keresztyén és személyes aspektusból.

1. Társadalmi szint

A cigányok a XV. századtól vannak jelen a Kárpát-medencében, azóta élünk egy országban, agyonterhelt helyzetet örököelve. Markáns különülésünk végigkíséri az elmúlt hat évszázadot, amelynek kialakulásáért, fönmaradásáért mindkét fél felelős.

Nagyon vázlatosan három kísérletet mutatok be a cigánykérdés megoldására. A legdurvább és a legelfogadhatatlanabb a cigányok likvidálása: koncentrációs táborok. Asszimilációjuk érdekében életmódjuk erőszakos megváltoztatása: például letelepítéssel, valamint önazonosságuk fölszámolására tett kísérletekkel. Mária Terézia törvényeiben rendelkezéseket találunk arról, hogy a cigányok anyanyelvüket nem használhatják, a gyerekeket pedig el kell venni szüleiktől. A harmadik próbálkozás pedig a ma elfogadott, célként kitűzött és a gyakorlatban is megmutatózó integrációs, vagy más hangsúllyal, más elnevezéssel a fölzárkóztató törekvések. Ez a

szemlélet nem új keletű, de tán ekkora elánnal és ennyire átfogóan még nem álltak hozzá, valamint a társadalom sem fogadta el, támogatta ilyen mértékben a fölzárkóztatást – nyilván azért, mert mind ez idáig szükségét sem érezték ennek –, az időközben megváltozott demográfiai helyzet azonban nagyban hozzájárul ehhez. Ma négy nagy fölzárkóztató témakört határoznak meg: lakhatás, egészségi állapot – élethossz, rendszeres munkába vonás és oktatás. Összevetve a hozzánk időben közelálló, általunk is átélt rendszerváltozás előtti és az az utáni időszakot, azt látjuk, hogy most kormányzati szinten magasabbra próbálják tenni a mércét: magasabb az elvárás a cigányokkal foglalkozó, velük kapcsolatba kerülőkkel szemben, ugyanakkor a cigányokkal szemben is megfogalmazódnak jogos elvárások, valamint jóval több pénzt is fordítanak a fölzárkóztatásra.

A praktikus kérdések mellett meg kell említeni a személyes, hozzáállásbeli háttérrel is. Hátráltatják a helyzet javulását a jelenlévő és erősen ható sztereotípiák (a cigányok lopnak, hazudnak, nem dolgoznak, piszkosak, erőszakosak stb.), ugyanakkor az abból a képmutató hozzáállásból következő kettősség/feszültség is, hogy nyilvánvaló jelenségeket nem eurokomfort és politikailag nem korrekt megnevezni (cigányok nagy száma a börtönökben, cigánybűnözés, sőt a „cigány” szó használata stb.)

Összefoglalóan ma két nagy csoportra osztható a cigánykérdés társadalmi megközelítése: a szenvedés- és üldözéstörténeti olvasatra, amely a magyar felet hibáztatja és minden elvárás nélküli elfogadást, kiszolgáltatást igényel tőle, míg a másik – reálisabban látva a helyzetet – a nem cigányok sérelmeivel is számolva, de nem erre építve a cigányoktól is erőfeszítéseket vár, és ehhez próbál alapokat lefektetni.

Ki kell mondanunk, hogy átütő eredményt mind ez idáig nem sikerült elérni, sőt össztársadalmi szinten a helyzet egyre romlik; igaz, több területen előrelépések mutatkoznak.¹

2. Egyházi-keresztyén szint

Hazai vizekre érkeztünk... Az egyház a társadalom része, vele találkozási pontjai vannak, bizonyos értelemben és mértékben együtt halad vele, de mégis gyökeresen más: céljaiban, értékrendjében, módszereiben – jó és klasszikus esetben. Rossz esetben sokszor szinte minden területen teljességgel azonosul vele. Másága

Ma négy nagy fölzárkóztató témakört határoznak meg:

---

ma két nagy csoportra osztható a cigánykérdés társadalmi megközelítése:

össztársadalmi szinten a helyzet egyre romlik;

---

1 A témához kapcsolódó számos szakirodalomból kettőre hívom föl a figyelmet: Mezey Barna (szerk.): *A magyarországi cigánykérdés dokumentumokban 1422–1985*. Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 1986; Majtényi Balázs – Majtényi György: *Cigánykérdés Magyarországon 1945–2010*. Budapest, Libri Könyvkiadó Kft., 2012.

abból következne, hogy alapítója, fönntartója, útmutatója, a feje és szíve a sajátjába jött, de az nem fogadta be. Megérkezve ebbe a világba, születésétől mennybemenetelig a földi és a mennyei feszültségét megélve minden megnyilvánulásában a mennyeit tudta képviselni. Egyházának, látható testének minden körülmények közt őt kellene képviselnie. Az egyház és az azt alkotó emberek küldetése közvetíteni Jézus Krisztust, az általa közénk hozott Isten országát megjeleníteni és kedvet kelteni minél többekben, hogy ennek az országnak polgáraivá váljanak.

2.1. A Szentírás és a cigánykérdés

A Szentírás és a cigánykérdés kapcsolatának alátámasztására nagyon vázlatosan néhány bibliai alaptételt említek meg.

1. Isten az ember teremtője, ezzel megadta értékét, nemességét, célját, életminőségének nívóját. Minden embernek, válogatás nélkül. Az ember bukott állapota ellenére ugyanolyan fontos neki. Minden ember. Az új Ádám megteremtésének, megszületésének fölkinálhatósága Fia halálába került. Bár Jézus csak Nikodémussal beszél, de a neki mondott újjászületés szükségességét kiterjeszti minden emberre (Jn

3,1–21). Nincs válogatás, nincs kivételezés, egyetemesen érvényes, azonos értékek vannak, ha az Isten országa törvényszerűségei érvényesülnek bennünk és köztünk. Ha Krisztusban vagyunk, akkor belepréselve ugyan a társadalmi keretekbe (ketrecekbe?), de túllátva azokon, sőt kilépve azokból, szabadon lépkedünk, sőt akár szárnyalunk: „[...] nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban” (Gal 3,28), valamint Krisztusban „sem a körülmételkedés nem számít, sem a körülméletlenség; hanem csak az új teremtés.” (Gal 6,15)

nagyon vázlatosan néhány bibliai alaptételt említek meg.

---

2. Nincs helye a kirekesztésnek. Ha van helye a különbségtételnek, akkor annak csak azon az alapon, hogy egymást különbnek tartjuk magunknál (Fil 2,3). Befogadásra, elfogadásra van elhívásunk, hiszen nekünk is ebben volt részünk (a tékozló fiú példázata: Lk 15,11–32). Jézus egyértelműen a kívül levők, a perifériára kerültek beemelésére, „bennfentessé” tételére teszi a hangsúlyt (a királyi menyegző példázata: Lk 14,16–24). Ez azonban nem következmények nélküli befogadást jelent, hanem egyben a krisztusi normák elfogadását is, többek között, vagy elsősorban a bűntől való szabadulást, a bűn elleni harcot („[...] menj el, és mostantól fogva többé ne vétkezz!” Jn 8,11). Jézusnak a názáreti zsinagógában elmondott programbeszéde, pontosabban az ézsaiási prófécia magára vonatkoztatásának minden pontja mögött ott láthatjuk a cigányság zömét (Lk 4,18–19), miként az utolsó ítéletről szóló rászorulóknak is (Mt 25,31–46).

3. Jézus korának cigányaihoz, a samaritánusokhoz nagy meg- és hozzáértéssel, valamint mentő hozzáállással fordult, sőt az őket lenéző, az őket kerülő zsidóság elé példának állította őket, illetve maguktól is példaértékűen viselkedtek. A felsorolás alátámasztásául: a kihasznált, kiközösített, megalázott samáriai asszony a többszörösen is határokat átlépő Jézussal való találkozás után egyik első és nagy hatású bizonyágtevője lesz (Jn 4,1–42); Jézus nemcsak a

zsidók által elkerült samáriaiak lakta országrészen ment keresztül, de vágya volt házaikban is megszállni – a történet félelmetes, ám ma is találó mellékszála, hogy kénytelen a tanítványai-ban fellobbanó gyilkos indulatok tüzeit oltani (Lk 9,51–56); a Jézus által meggyógyított tíz leprás közül egyedül egy samaritánus megy vissza hozzá hálát adni – nem újabb kéréssel, hanem Istent fennhangon zengő dicsőítéssel (Lk 17,11–19); Jézus egyik legismertebb példázatában egy samaritánus krisztusi indulattal ment meg egy kirabolt, haldokló embert – ennél magasabbra nem lehet emelni a samaritánusokat, másként mondva: Jézus velük azonosítja magát (Lk 10,25–37).

4. A nyilvánvalóan meglévő válaszfalak lebontására, a határok átlépésére is bátorít a Szentírás. A legnagyobb példával Jézus járt elől emberré lételével, az emberekhez való viszonyulásával. Ehhez képest nekünk könnyű feladat adódik a cigányokkal kapcsolatban, ám önmagunkban sem akármilyen fenntartásokat, gátló tényezőket kell lerombolnunk nekünk magunknak és Jézusnak is. Jó példa erre Péter látomása. Isten a mennyből leszálló tiltott étel fogyasztására

Jézus velük azonosítja magát

---

szólította föl, ami fölszabadította arra, hogy a számára ismeretlen és pogány Kornéliuszhoz menjen – és milyen óriási áldás származott Péter határátlépéséből (ApCsel 10,1–48)! Szemléletünkben, értékrendünkben nekünk is határátlépésre van szükségünk. Isten azt szeretné, hogy az ő szemével lássunk, vagy másként fogalmazva, tegyük föl a Jézusban nekünk ajándékozott szemüveget, hogy a világ szemében lenézettek, semmiket valamiknek lássuk, fölnézzünk rájuk. Ehhez valóban újjá kell születnünk, az egyháznak pedig meg kell újulnia (1Kor 1,26–28).

5. A misszói parancsban szereplő „minden népet” (Mt 28,19) kifejezésben természetesen benne van a cigány, miként benne van a magyar nép is. Bepillantva a mennyei jelenetbe, ennek beteljesülését láthatjuk (Jel 14,6–7).

Szemléletünkben, értékrendünkben nekünk is határátlépésre van szükségünk.

Még sok bibliai megközelítést lehetne felsorolni, ami a cigánymisszó létjogosultságát bizonyítja, de – reménység szerint – a Szentírásra alapozó egyháznak, illetve az azt alkotó keresztyéneknek küldetésük teljesítésére buzdításul ennyi elég. Az egyház a tanítványi létért van ebben a világban, ténykedését erre kell fókuszálnia, a tanítvánnyá tételt kell szolgálnia – minden egyéb csupán járulékos elem: a tanítvánnyá tételt senki más nem fogja elvégezni az egyház helyett.

Kimondhatjuk, hogy az egyházat önazonosságának megtalálásához, önazonosságának megéléséhez segíti a cigánymisszió. „Természetesen” ez egy kudarcokkal, ugyanakkor szép eredményekkel kísért eseménysor is. Miként az apostolok szolgálatára, de az egyház egész történetére is ez a kettősség volt jellemző: képmény, áldozatok meghozatalát követelő, de sok örömmel, áldással kísért szolgálat.

ez egy kudarcokkal, ugyanakkor szép eredményekkel kísért eseménysor is.

2.2. A Magyarországi Evangélikus Egyház és a cigánykérdés

A cigányok megérkezése Magyarországra mintegy száz évvel megelőzte a magyarországi reformáció kezdetét. Az első írott emléket az 1567-es debreceni református zsinat határozata tartalmazza: „[...] A cigányokat és hasonló hitehagyókat, kik az igaz vallás alapja nélkül szüköködnek nem kell bocsátani keresztségre és az úrvacsorához.

Az első írott emléket az 1567-es debreceni református zsinat határozata tartalmazza:

Akik pedig megvetik az Isten ígését és a keresztyén vallás alapját, s az Isten beszédét hallgatni sem akarják, azoknak a keresztség és az úrvacsora sákramentumát nem szolgáltatjuk ki, minők sok cigányok és hasonló hittagadók. »Ne

adjátok azt a mi szent az ebeknek.« Ezeknek összeesketésétől is eliltljuk a lelkészeket.” „A Magyarországi Evangélikus Egyház 1603-as murányi zsinatán ... tárgyalta először a cigányokhoz való viszonyulás kérdéseit, problémáit. A hozott döntések ... a fent idézett református zsinati határozatra emlékeztetnek.”²

Az 1722-ben újjraalapított Sárszentlőrinc evangélikus egyházközségének anyakönyve mai evangélikusok számára figyelemreméltó adatot tartalmaz, miszerint 1735-ben megkeresztelték a minden bizonnyal vándorló cigány csoport Sallai Miklós nevű vajdájának István fiát – keresztszülőseget több falubéli magyar család férfi és nőtagja vállalt.

Két evangélikus egyházi tudós tudományos munkásságát feltétlenül meg kell említeni. Augustini ab Hortis Sámuel Szepesszombaton volt evangélikus lelkész, sokirányú érdeklődésének megfelelően több, egymástól független témakörben is magas színvonalú munkákat publikált. Az 1775–76-ban az *Allergnädigst privilegierte Anzeigen aus sämtlichen kaiserl. königl. Erbländern* című bécsi folyóiratban folytatásban megjelent, a cigányok életét bemutató, szinte könyvnyi terjedelmű, úttörő néprajzi cikksorozata alapműnek számít a cigánysággal kapcsolatos szakirodalomban.³ Ugyanez mondható el Breznyik Jánosról, a selmechányi evangélikus gimnázium igazgatójáról, aki *A' cigány nyelvről* című nyelvtanát a Magyar Tudományos Akadémia *Új Magyar Muzeum* című folyóiratában jelentette meg 1852-ben.⁴ Kimagasló munkáik csak személyes találkozások révén, személyesen végzett kutatómunka eredményeként születhettek meg – a közben esetlegesen folytatott missziós ténykedésükre nincs adat.

néprajzi cikksorozata alapműnek számít a cigánysággal kapcsolatos szakirodalomban

---

100 év múlva jelent meg az általam ismert következő jelzés az evangélikus egyház és a cigányok kapcsolatáról. Az evangélikus evangelizáció *Élő Víz* címet viselő lapja 1947–1950-ig

2 Landauer Attila (szerk.): *A Kárpát-medencei cigányság és a keresztyén egyházak kapcsolatának forrásai 1567–1953*. Budapest, 2016, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan, 65.

3 A cikksorozat címe: *Von dem heutigen Zustande, sonderbaren Sitten und Lebensart, wie auch von denen übrigen Eigenschaften und Umständen der Zigeuner in Ungarn*.

4 Bornemisza [Breznyik] János: *A' cigány nyelvről. Új Magyar Muzeum*, 1853. 2. füzet. 83–122.

11 cikkben foglalkozott a cigányok közt végzett misszióval – részben motiváló céllal, részben különböző településen végzett szolgálatok bemutatásával.

Minden bizonnyal az elkövetkező évtizedek-

ben is lehettek evangélikus lelkészeknek, gyülekezeteknek elvétve találkozásai cigányokkal, bár a fő vonalat döntő többségében római és görög katolikus, kismértékben a református tradicionális hovatartozás határozta meg, illetve a kis- és szabadegyházak erőteljes cigánymissziói tevékenysége. Egyházunkban enyhe irányváltást az 1989-ben kezdődő rendszerváltás, illetve annak egyik eredménye, az iskolák egyházi kézbe kerülése hozhatott, hiszen ezek az új lehetőségek új alkalmakat teremtettek mind a cigányok, mind a gyülekezetek, lelkészek számára.

A hivatalos elköteleződés Szeverényi János evangélikus lelkésznek a Deák téri evangélikus templomban történt missziói lelkészi beiktatásához köthető, amikor is – az ő külön fölkérésére – a számos Luther-kabátos lelkész mellett az évek óta folytatott cigánymissziós munkája egyik gyümölcsként egy cigány fiatalember is megáldotta.

Több területen is mutatkozott előrelépés. 2004-ben létrehozták a cigánymissziói referenci munkakört, amelynek azóta is az a célja, hogy képviselője országos szinten próbálja előremozdítani az egyház cigánymissziói szolgálatát.

A 2011-ben több felekezet által életre hívott Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózat alapító tagja a Magyarországi Evangélikus Egyház, amely két intézményt is működtet, Nyíregyházán és Pécsen. A hálózat célja a cigány értelmiségiek számának növelése, a felsőoktatási intézménybe járó hallgatók szellemi, lelki és anyagi támogatása. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen a 2013–14-es tanévtől kötelező a lelkészhallgatóknak a *Bevezetés a cigánymisszióba* elnevezésű féléves kurzuson való részvétel. Az egyházi iskoláinkba egyre nagyobb számban járnak cigány tanulók, jellemzően az ország cigányok által sűrűn lakott vidékein. Az egyházi újságokban is jelennek meg a témába vágó írások, az *Evangélikus Életben*, *Híd*ban rendszeresen, de jelent meg cikk a *Lelkipásztorban*, az *Evangélikus Nevelésben* is, és a *Credo* folyóirat egy egész számot ennek a témának szentelt.⁵

Megítélésem szerint a gyülekezetekben nincs, vagy kisebb az affinitás a cigányok közti szolgálatra, az elvárhatónál kisebb a nyitottság a cigányok befogadására. Ez sok-sok okra vezethető vissza, de ezen írás nem ezek boncolgatására hivatott. A gyülekezetekben általánosságban a cigányokkal való találkozás a kazuálékra és a hittanoktatásra korlátozódik. Szabolcs-Szatmár-

Élő Víz címet viselő lapja 1947–1950-ig 11 cikkben foglalkozott a cigányok közt végzett misszióval

---

cigánymissziós munkája egyik gyümölcseként egy cigány fiatalember is megáldotta.

Több területen is mutatkozott előrelépés.

---

5 Lásd többek között: *Credo*. 2020. 4. sz.

a gyülekezetekben nincs, vagy kisebb az affinitás a cigányok közti szolgálatra,

---

Bereg, Békés és Tolna vármegyékben található gyülekezetek, ahol deklaráltak és célzottan folyik cigánymissziói munka.

Évente két országos rendezvényt tartunk a cigányságra fókuszálva, a *Közös asztal* cigánytábort az ország különböző részein, a cigány imánapot az utóbbi években a Pestszentlőrinci Evangélikus Egyházközség templomában, gyülekezeti házában. Természetesen ezek az alkalmak a testvéri elfogadás, a közösség megélése szem előtt tartásával nemcsak cigányoknak szólnak.⁶

3. Személyes szint

Jézus követőiként kettős (állam)polgárokká váltunk, földivé és mennyieivé. Ki vagyunk téve az anyagi világ törvényszerűségeinek, a társadalmi hatásoknak, ám míg az első ellen nem tehetünk, a második ellen igen, és ez feladatunk is, amennyiben nem érvényesülnek a társadalmi hatásokban a mennyei dolgok. A legjelentéktelenebbnek tűnő megnyilvánulásainkban is megmutatkozhat az Isten országa, ha megvalósul az oly gyakran imádkozott, Jézustól tanult kérés: „[...] legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is” (Mt 6,10).

Az írás címében szereplő kérdés provokatív. Van egy bizonyos mellézköngéje, felhangja, ugyanis nyelvhasználatunk hordoz egy olyan hangsúlyt, amely már a kérdés föltevésének jogosságát is megkérdőjelezi. Az nem lehet vita tárgya, hogy ma Magyarországon társadalmi szinten van cigánykérdés. Az sem kérdés, hogy egyházunkat is súlyosan érinti. Az igazi kérdés valójában az, hogy nekem mint egy Magyarországon élő embernek, a Magyarországi Evangélikus Egyház tagjának kérdés-e, hogy munkálkodjak-e a cigánykérdés megoldásában: vigyem-e közénk Krisztust? Döntésem sok múlik...

„Mert Krisztus szeretete szorongat minket, mivel azt tartjuk, hogy ha egy meghalt mindenkiért, akkor mindenki meghalt; és azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, többé ne önmaguk-

nak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt. Úgyhogy mi mostantól fogva senkit nem ismerünk test szerint: ha ismertük is Krisztust test szerint, most már őt sem így ismerjük.

Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az:

a régi elmúlt, és íme: új jött létre. Mindez pedig Istentől van, aki megbékéltetett minket önmagával Krisztus által, és nekünk adta a békéltetés szolgálatát. Isten ugyanis Krisztusban megbékéltette a világot önmagával, úgyhogy nem tulajdonította nekik vétkeiket, és reánk bízta a békéltetés ígését.” (2Kor 5,14–19; *kiemelés – B. P.*)

munkálkodjak-e a cigánykérdés megoldásában: vigyem-e közénk Krisztust?

---

6 Ehhez a fejezethez lásd még: Bakay Péter: Egy asztalnál. Cigánymisszió, békességkeresés, önfelfedezés. In Németh Zoltán (főszerk.): *Békesség néktek!* Budapest, 2021, Magyarországi Evangélikus Egyház Gyülekezeti és Missziói Osztálya, 129–151. /Evangélikus gyülekezeti munkaprogramok./

A Magyar Katolikus Egyház roma-/cigánypasztorációs irányelvei és tevékenysége*

Az Egyház legfőbb küldetése az evangélium hirdetése minden embernek, *különösen is a legszegényebbeknek*. „Az Egyház különösen is ott áll a »szegények és elnyomottak mellett, és szívesen hoz áldozatot értük [...].« S Jaját egyházi identitásának elárulását jelentené, ha küldetésének teljesítése közben helyet adna a diszkrimináció bármilyen formájának is. Alapítójának nyomán – aki Isten Küldötte, s azért jött, hogy »örömhírt vigyen a szegényeknek, szabadulást a foglyoknak, látást a vakoknak, hogy felszabadítsa az elnyomottakat és hirdesse: elérkezett az Úr esztendeje« (Lk 4,18–19) – az Egyház keresi azokat az egyre megfelelőbb eszközöket, melyek segítségével eleven és hatékony módon tudja hirdetni az evangéliumot a cigányoknak.”¹

A cigányság *sajátos kultúrája* is megkövetel egy sajátos lelkipásztori gondoskodást. A cigány kultúra és hagyomány legszimpatikusabb elemei: a nagyon erős családi kötelék; a gyermek szeretete; az elhunytak iránti kegyelet; a mély vallásos érzék; a természetesség és a derűre, ünneplésre való készség; igen gyakran nagy tehetség a zenéhez, a tánchoz és más művészetekhez. Ugyanakkor a cigány kultúrájának számos negatív eleme is: a tervezés és előrelátás hiánya; a megbízhatatlanság; a magántulajdon tiszteletének gyakori hiánya; az indulatokon való uralkodás nehézsége; a nőkkal szembeni nemritkán tapasztalható erőszakos, rajtuk uralkodó viselkedés. Az evangélium ennek a kultúrának elemeit kell, hogy átjárja, erősítse, a negatív vonásoktól megtisztítsa. A cigányság „[m]int Isten vándorló népének egy sajátos csoportja, különleges lelkipásztori magatartást érdemel és megilleti értékeinek megbecsülése.”² „[A]z Egyház »semmit sem vesz el egy-egy népnek ideigvaló értékeiből, sőt ellenkezőleg: felkarolja és átveszi a népek tehetségeit, szellemi kincseit, szokásait, amennyiben jók; és éppen átvételükkel megtisztítja, erősíti és nemesíti azokat« (L[umen] G[entium] 13).”³ Mindez azt is jelenti, hogy „elfogadjuk a cigányság saját identitására irányuló törvényes követeléseit és azon jogát, hogy mint *saját identitással* rendelkező népesség épüljön be az egyházi és polgári társadalom életébe”⁴

A cigányság sajátos kultúrája is megkövetel egy sajátos lelkipásztori gondoskodást.

---

* Az alábbi tanulmányhoz lásd: A Magyar Katolikus Egyház roma/cigány pasztorációs irányelvei - 2015. <https://www.martinus.hu/lelkiseg/dr-szekely-janos-gondolatai/7907/a-magyar-katolikus-egyhazi-roma-cigany-pasztoracios-iranyelvei-2015> (letöltve: 2023. augusztus 17.).

- 1 *Irányelvek a cigánypasztorációban. Vándorlók és Utazók Lelkigondozásának Pápai Tanácsának dokumentuma. Róma, 2005. december 8. 30.32.* <https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=445> (letöltve: 2023. augusztus 17.).
- 2 *Irányelvek...* (1. jz.), 29.
- 3 *Irányelvek...* (1. jz.), 35.
- 4 *Irányelvek...* (1. jz.), 36. (Kiemelés – Sz. J.)

Tiszteletben kell tartani mindenkinek azt a szabadságát, hogy a maga kulturális, nemzeti identitását meghatározza, és megélje. Ugyanakkor fontos erősíteni a nyitottságot más kultúrák és identitások felé, közös hazánk és a tágabb közösség iránti felelősség érzését. Péli Tamás cigány festőművész mondta, hogy a cigány ember homlokán kettős aranypánt van: a cigány identitása és a magyar kultúrája, és egyikről sem hajlandó lemondani. Az evangélium kovása is ezt a kettős identitást erősíti cigány testvéreinkben.

„elfogadjuk a cigányság ... azon jogát, hogy mint saját identitással rendelkező népesség épüljön be az egyházi és polgári társadalom életébe”

Az Egyház azt az örömhírt hirdeti, hogy *minden ember Isten képmása* (vö. Ter [1Móz] 1,27), függetlenül attól, hogy milyen a bőre színe, az anyanyelve, a kultúrája. Minden ember Isten remekműve. Krisztus mindannyiunkért áldozta fel önmagát a kereszten. Ez az örömhír helyes büszkeséget és öntudatot, hálát ébreszt az emberben. Erre különösen is szüksége van a cigány embernek, hiszen igen gyakran küzd az értéktelenség érzésével, gyakran érzi sorscsapásnak azt, hogy cigánynak született.

a cigány ember homlokán kettős aranypánt van: a cigány identitása és a magyar kultúrája,

---

szemek, amelyek jó földbe hullanak, és százszoros termést hoznak (vö. Mk 4,1–9).

„Észre kell vennünk, hogy az Egyháznak a lekipásztorkodás szempontjából megszervezett *rendes és területi intézménye általában nem teszi lehetővé* a cigányok számára, hogy hatékonyan és tartósan beépüljenek az egyházi életbe és közösségbe [...]. B]izonyos értelemben az Egyháznak magának is cigánnyá kell válnia a cigányok körében”.⁵

cigánypasztoráció türelmet és reményt igénylő feladat, amely hosszú távon hoz gyümölcsöt.

A cigánypasztoráció türelmet és reményt igénylő feladat, amely *hosszú távon* hoz gyümölcsöt. Annak a magvetőnek a bizalmával kell végezni ezt a munkát, aki látja, hogy némely szem az útfélre, vagy köves talajba hullik, de vannak

„A Püspöki Konferenciákon [...] nevezzenek ki egy, a cigánypasztorációért *felelős püspököt*.

Jó lenne, ha rendelkezne a cigányság körében szerzett lekipásztorkodási tapasztalattal”.⁶ „Akkor is, ha az országos »lelkészségek« vagy hasonló »irodák« nem uniformizált módon vannak megszervezve, általánosságban magukban foglalnak egy országos irányítást, lehetőleg egy vagy két asszisztens segítségével [...] Országos találkozók, vagy hasonló, amelyeken részt vesznek cigányok, papok, szerzetesek és világi *gağó*-k, segítik a cigányságot érintő problémák megtárgyalását [...] Minden tevékenységnek arra kell irányulnia, hogy segítse a cigányokat abban, hogy ők maguk váljanak felelőssé saját sorsuk irányításában [...] Az országos iroda vagy az

5 *Irányelvek...* (1. jz.), 37–38. (Kiemelés – Sz. J.)

6 *Irányelvek...* (1. jz.), 89. (Kiemelés – Sz. J.)

azzal egyenrangú intézmény segítheti a »hittaniskolák« létrehozását azon cigány házaspárok vagy családok részére, akik szeretnének konkrét módon is részt venni közösségük keresztény megélénkítésében.”⁷ A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia 2014-ben létrehozta a *Boldog Ceferino Intézetet*, amelynek legfőbb célja, hogy a cigánypasztorációban részt vevő munkatársakat képezze, valamint a cigánypasztorációt összehangolja, segítse. Mostanáig több mint kétszáz romapasztorációs munkatársat képeztünk ki, és állítottunk az egyes roma közösségek szolgálatába. A cigánypasztorációs munkatársak segíthetik a plébános kapcsolatteremtését a cigány családokkal, esetenként végezhetik a keresztelési oktatást, szervezhetnek családi imaközösségeket. Tevékenységük fontos a cigányság körében gyorsan terjedő szekták tevékenységének ellensúlyozására is. Az évről évre megszervezett *országos cigány–nemcigány találkozó* segítik a cigány közösségek hitének erősödését, és fontos üzenetet közvetítenek a társadalom felé is.

Minden magyarországi *egyházmegyének* van *romapasztorációs referense*. Egyes egyházmegyékben külön romapasztorációs bizottságok is vannak. Minden teológiai főiskolán javasolt a romológia, a cigánypasztoráció és a cigány népismeret oktatása. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia cigánypasztorációs bizottsága egy külön cigánypasztorációs tantárgy-, illetve tananyagleírást is kidolgozott a teológiai főiskolák számára. A papi továbbképzések, illetve a hitoktatók továbbképzése folyamán újra és újra legyen téma a cigánypasztoráció fontossága, annak módszerei, nehézségei, szükségessége.

Az evangélium átadása a világi hívek, a plébániai közösségek feladata is. Nagyon fontos, hogy plébániai közösségeinket *befogadó közösséggé* tegyünk, ahol a szegények, hátrányos helyzetűek, a cigány testvéreink találkozhatnak az őket örömmel fogadó közösséggel, az őket befogadó Krisztussal. Ez is hozzájárul ahhoz, hogy cigány testvéreink ne másutt, más vallási közösségekben keressék hitük megélését. „Ebben a tapasztalhatóan nehéz helyzetben az ún. híd-közösségek, melyeket azok a *gađó* lelkipásztori munkatársak alkotnak, akik együtt élnek egy cigány közösséggel, érvényes kifejeződése az organikus egységnek és emiatt bátorítani kell őket.”⁸ Egy cigányokból és nemcigányokból álló pasztorációs csoport két irányban épít hidat (romák és nemromák felé). A cigány munkatársak a cigány közösség felé tudják hitelesen és eredményesen közvetíteni az evangéliumot, a nemcigány csoporttagok pedig az egyes plébániai közösségek nemcigány tagjait tudják érzékennyé, befogadóvá tenni a cigányság irányában. A cigánypasztorációs csoportok az egyházmegyei referens és a helyi plébános irányításával helyi állandó vagy alkalmi programokat szerveznek (imacso-

---

Minden magyarországi egyházmegyének van romapasztorációs referense.

Nagyon fontos, hogy plébániai közösségeinket befogadó közösséggé tegyünk,

---

7 *Irányelvek...* (1. jz.), 90–91. (Kiemelés az eredetiben.)

8 *Irányelvek...* (1. jz.), 98. (Kiemelés az eredetiben.)

portok, bibliakörök, táncsoportok, gyerekprogramok, ünnepek, falumissziók). Ilyen csoportok már működnek az Esztergom–Budapesti, az Egri, a Hajdúdorogi Főegyházmezejében, valamint a Váci és a Miskolci Egyházmegyében. A jezsuita rend által működtetett cigánypasztorációs műhely is a helyi csoportokat és munkatársakat segíti a szakmai és lelkipásztori tapasztalatok megosztásával.

A lelkiismereti mozgalmak (mint az Alfa kurzus, a *Cursillo*, a karizmatikus közösségek, a Szent Egyed közösség [*Comunità di Sant'Egidio*] stb.) sokféle hoztak komoly gyümölcsöket a cigánypasztorációban Magyarországon is. Igen gyakran egy nagyon intenzív lelki átalakulást tudnak elérni cigány hívők lelkében, olyan átalakulást, amit a hagyományos pasztorációval évek alatt sem sikerül elérni. Ezért a mozgalmak szerepvállalása a cigánypasztorációban nagyon kívánatos. Fontos az ilyen kurzusokat, hétvégéket lehetőség szerint anyagilag is támogatni.

Igen gyakran egy nagyon intenzív lelki átalakulást tudnak elérni cigány hívők lelkében,

Fontos az ilyen kurzusokat, hétvégéket lehetőség szerint anyagilag is támogatni.

A cigánypasztoráció kiemelt alkalmi a cigány–nemcigány találkozók, a búcsúk (Máriapócs, Mátraverebély-Szentkút, Csatka),

a településmissziók, városi keresztutak, ünnepek (pl. Boldog Ceferino ünnepe május 4-én), cigánypasztorációs szentmisék.

„[...] A]z a válasz, amit [a cigány családok] akkor kapnak, amikor először kérik a keresztiséget, meghatározó és egy egész életen át visszatérő lesz [...] Kerülni kell a keresztiség kellő felkészülés nélküli kiszolgáltatását ugyanúgy mint a *gağó* számára érvényes követelmények erőszakolását”.⁹ A lelkipásztorok törekedjenek a *keresztelést* kérő családot szeretettel fogadni. Sok helyen jól bevált gyakorlat a keresztelést megelőző beszélgetést a család otthonában végezni. Semmiképp se legyen a keresztiség feltétele valamilyen adomány vagy egyházi önkéntes hozzájárulás kifizetése.

Semmiképp se legyen a keresztiség feltétele valamilyen adomány vagy egyházi önkéntes hozzájárulás kifizetése.

Sok helyen bevált gyakorlat, hogy először családoknál szerveznek *imacsoportokat*, majd körülbelül egy évvel később ezeket a csoportokat hívják össze a templomba a romáknak külön szervezett igeliturgiára, majd később szentmisére. Ezeknek a külön *cigány közösségek*

számára szervezett szentmiséknek lehet a cigányokhoz közelebb álló, közvetlenebb hangulata, az énekek is illeszkedhetnek a cigányság zenei hagyományaihoz. Az ilyen külön szentmisék során a cigány közösségek megtanulják a templomban való viselkedés szabályait is, ráéreznek a csend értékére, megérzik és megértik a liturgia titkát. Ezután lehet aztán a *plébánia közös szentmiséire* is elhozni a cigány közösség tagjait.

Temetések esetén ügyeljen a lelkipásztor a cigány hagyományokból fakadó különleges szokásokra. A cigány temetés egyik jellemzője, hogy igyekeznek a holttestet nagyon lassan kivinni a

⁹ *Irányelvek...* (1. jz.), 63–64. (Kiemelés az eredetiben.)

sírhoz, ilyen módon minden lehető tiszteletet megadni az elhunytak. Szerencsés, ha a temetést végző lelkipásztor előzetesen megegyezik a gyászoló cigány nagycsalád vezetőjével, és őt kéri meg, hogy a család irányításában segítsen.

Magyarországon készült el a világon elsőként a teljes Biblia cigány, lovári nyelvű fordítása.¹⁰ A lovári dialektust (kiegészítve esetenként a kelderasi dialektus szavaival, nyelvtani formáival) választotta a göttingeni Roma Világkongresszus (1981) a kialakítandó cigány irodalmi nyelv alapjául. Nagyon sokat jelent cigány anyanyelvű vagy a nyelvet legalább részben ismerő emberek számára, ha a szentmisében egy-egy szöveg (olvasmányok, hívek könyörgése, áldás) cigányul is elhangzik. Ahol csak lehetséges, a lelkipásztor tegye meg ezt a gesztust. A MKPK emiatt engedélyezte a temetési szertartáskönyv lovári nyelvű fordításának kiadását. Ebben a szellemben jelent meg a *Leszállt közénk a Szent Isten* című hittankönyvben¹¹ néhány cigány nyelvű imádság, könyörgés. A Kalyi Jag együttes által komponált Boldog Ceferino-miseordinárium, a Boldog Ceferino-kép terjesztése templomokban, roma közösségi házakban szintén az inkulturáció fontos eszközei. Jelzi a cigány testvéreink számára, hogy az egyházban otthon vannak, befogadják őket a nyelvükkel, kultúrájukkal együtt.

**Jelzi a cigány testvéreink számára,
hogy az egyházban otthon vannak,**

Támogatni és szorgalmazni kell a *cigány népismeret* oktatását katolikus és állami iskolákban, kiegészítő tananyagként (például osztályfőnöki órákon Székely János *Cigány népismeret* című tankönyve alapján¹²). Szintén sokat segíthet az előítéletek eloszlatásában az esélyegyenlőségi órák tartása általános iskolákban és gimnáziumokban a roma kultúráról, felzárkózásról roma és nemroma oktatókkal.

Fontos a katolikus és más *médiában* a cigány kultúra objektív, pozitív bemutatása. Iskolák, települések számára nagy lehetőség Boldog Ceferino ünnepe (május 4.), vagy más, cigánysággal kapcsolatos *ünnep* (pl. április 8.: a roma kultúra világnapja; augusztus 2.: a roma holokauszt emléknapja) megtartása. Ennek kapcsán lehetőség van a roma kultúra (versek, táncok stb.) bemutatására, így a diákok, illetve a település mentalitásának alakítására.

A cigányság körében sok olyan gyülekezet is létrejön, melyeknek nincs történelmi gyökere, nincs mély tanbeli alapja, a vezetők sok esetben önjelölt pásztorok. A cigányság sokszor a képzettség hiánya és a nagy, vallás iránti nyitottsága miatt is könnyen áldozatul esik ilyen gyülekezetek vonzásának. Fontos ezért hitünk igazságainak védelme, a hitigazságok bibliai alapjának világos, egyszerű, de erőteljes megmutatása. Fontos az egyház cigány arcának megteremtése

10 *Biblia. Dulmutano thaj Njevoteshmenticko Suntoiskiripe*. Budapest, 2008, Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat.

11 Székely János: *Leszállt közénk a Szent Isten. O Sunto Del huralylas tele mashkar amende. Jézus örömhíre roma fiataloknak*. Budapest, 2015, Szent István Társulat.

12 Székely János: *Cigány népismeret. Te del o Del baxtl!* 4. kiad. Budapest, 2017, Szent István Társulat.

Fontos ezért hitünk igazságainak védelme,

Aki a bűnözés problémáját elbagatellizálja, egyáltalán nem szolgálja a cigányság valódi érdekeit,

---

is, hiszen ezeknek a roma gyülekezeteknek az egyik vonzereje pontosan a cigány jellegükben rejlik.

A cigányság a vándor életformából adódóan is kevésbé tette magáévá a magántulajdon tiszteletben tartásának erkölcsi parancsát, a rendszeres munkavégzés, a minden körülmények közötti igazmondás értékét. Aki a bűnözés problémáját elbagatellizálja, egyáltalán nem szolgálja a cigányság valódi érdekeit, hiszen a bűnelkövetés nagyban hozzájárul a többségi társadalom előítéleteinek növekedéséhez.¹³ A katolikus egyház a börtönpasztoráción keresztül sok roma bűnelkövetővel kerül kapcsolatba. Fontos lenne a börtönből kikerülőkhöz egyházi közösségbe való beilleszkedésének segítése, valamint a megelőzés.

A romák felzárkózásának három alaposzlopa a belső átalakulás-megtérés,¹⁴ az oktatás és a munkához juttatás. Az oktatás és a munkához

juttatás egymástól elválaszthatatlanok. Ha egy cigány embernek nincs megfelelő végzettsége, nem fog tudni munkát találni. Ha pedig nincs esélye arra, hogy munkához jusson, akkor nem lesz motivációja ahhoz, hogy tanuljon.

Míg a teljes népességen belül azok aránya, akik csak 8 osztállyal, vagy még ennyi végzettséggel sem rendelkeznek 18%, a romák körében ez az arány 52%. Míg a teljes népesség 62%-a tanul tovább középiskolában, a romák közül csak 9%, és a lemorzsolódás is nagyon magas a középiskola évei alatt. Míg a teljes népesség 13%-a diplomás, a romák közül csak 1%. Ezek a romák iskolázottságára vonatkozó számok Európában a legjobbak között vannak (csak Spanyolország dicsekedhet hasonlóan jó mutatókkal), ugyanakkor az országos átlaghoz viszonyítva nagyon rosszak. Óriási a roma fiatalok lemorzsolódása az iskolai oktatásból.

A katolikus egyház mindenekelőtt iskolák fenntartásával segíti a cigány tanulók oktatását. Ilyen intézmények például a Don Bosco Általános Iskola, Szakképző Iskola, Technikum, Gimnázium és Kollégium, a Zsámbéki Premontrei Technikum, Szakképző Iskola és Gimnázium, a karcagi Szent Pál Marista Általános Iskola stb. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Szent Imre-ösztöndíját sok rászoruló roma tanuló is megkapja.

A katolikus egyház több helyen roma szakkollégiumokat tart fenn: Budapesten (jezsuiták), Miskolcon (görög katolikus), Szegeden (Szeged-Csanádi Egyházmegye). Külön értékük a kettős (cigány és magyar) identitás erősítése.

A katolikus egyház 94 településen *közösségi házak*at hozott létre. Ezekben délelőtt kisgyermekes édesanyákkal, bölcsődés és óvodás korú gyermekekkel foglalkoznak, délután pedig iskolás gyerekek számára szerveznek foglalkozásokat különböző formákban. Sok helyen működik a

---

13 Vö. *Irányelvek* (1. jz.), 42.

14 Vö. *Irányelvek* (1. jz.), 56.

házakban baba-mama klub, családi napközi, ifjúsági klub, tánc csoport, jogi tanácsadás stb. Sok közösségi ház biztosít lehetőséget fürdésre és mosásra, sok helyen működik szegénykonyha a rászorulók számára.

Több helyen működnek a nyolc osztály elvégzését szolgáló speciális iskolák felnőttek, illetve a normál oktatásból valamilyen okból kihullott gyerekek számára.

A cigány nyelv és kultúra megmaradásához elengedhetetlenül szükséges volna néhány nemzeti köznevelési köznevelési intézmény létrehozása, ahol a cigány nyelvet és hagyományokat magasabb szinten is lehetne továbbadni, művelni. Kívánatosnak látszik, hogy a megfelelő feltételek megléte esetén egy-egy ilyen intézmény fenntartását egyházi fenntartó vállalja. Fontos feladat a romológia oktatása a katolikus felsőoktatási intézményekben. Ezáltal a saját szemléletünket tudnánk továbbadni a jövő, cigánnyal kapcsolatos társadalmi döntéseit meghatározó értelmiség számára is.

A rendszerváltozásig a magyarországi cigányság túlnyomó többsége dolgozott. 1993-ban már csak a munkaképes cigányság 28%-ának volt munkahelye. Ez a helyzet azóta is lényegében változatlan. 2015-ben a foglalkoztatottsági arány a teljes népességben 39%, a romák között 16% volt. Ez a romák körében meglévő hatalmas arányú munkanélküliség a jelen társadalmi feszültségek és a közbiztonság romlásának legfőbb oka. A munkahelyteremtés nem egyházi feladat. Ugyanakkor a keresztény életesség és a szeretetből fakadó erő sok helyen arra ösztönöz egyházi intézményeket és hívő embereket, hogy ezen a helyzeten is próbáljanak lehetőségeikhez mérten segíteni.

A cigányság lakásvizsgálata sok esetben nyomorúságosak. Egy 2002-es adat szerint a cigánnyal lakott lakások mintegy 41%-ában nincs fürdőszoba, 34%-ában nincs vezeték víz. A romák között a szegénység küszöb alatt élők aránya 70% (a TÁRKI 2010-es adata). A katolikus egyház és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat néhány helyen a lakhatás problémájában is segítséget nyújt (pl. Baglaspuszt, Esztergom, Nyíregyháza-Huszártelep, Tarnabod, Veszprém).

A cigány népesség egészségi állapota sokkal rosszabb az országos átlagnál. A felnőtt roma népesség körülbelül 66%-a szenved valamilyen betegségben. Az átlagos halálvesztési év is sokkal alacsonyabb, mint az országos átlag. Ennek egyik oka az egészségügyi ellátottság hiánya, egy másik ok az egészségtelen életmód (pl. a felnőtt romák körülbelül 77%-a dohányzik). A Katolikus Karitás és a katolikus egészségügyi intézmények segítséget adhatnak ingyenes, a telepre kivett szűrésekkel, egészségügyi felvilágosítással.

A karitás sokféle módon segíti a rászorulókat (romákat és nem romákat egyaránt), például gyógyszerakcióval, hasznátruha- vagy tartósélelmiszer-osztással. Fontos ügyelni arra, hogy a karitatív segítséget ne ugyanaz a személy adja, aki az evangelizációt végzi.

A roma honfitársaink testvéreink. Csak együtt, egymás jogait tiszteletben tartva, egymást segítve tudunk boldogulni ebben a közös hazában. A legtöbb, amit cigány testvéreinknek adhatunk, a hitünk. A romák legfőbb esélye: Krisztus. Milyen sok kinyújtott kézre, evangéliumot hirdető és hitelesen megélt keresztényre volna szükség, hogy valóban egyetlen nagy családdá válhassunk, Isten családjává!

Jelenlővé tenni, eljuttatni az örömhírt mindenkihez

A Magyar Katolikus Rádiót (MKR) a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia azzal a céllal hozta létre, hogy a magyar társadalomban a keresztény életfelfogást megerősítse és terjessze. Közszolgálati műsorstruktúrájukkal segítenek eligazodni és tájékozódni a közélet számtalan területén és a mindennapok kérdéseiben. A rádió fontos szerepet vállal az Egyház tanításának hirdetésében, a magyar és az egyetemes kultúra, valamint anyanyelvünk értékeinek megőrzésében. A műsorokban is megnyilvánuló módon kapcsolatot tart a testvéregyházakkal, s támogatja a nemzeti és etnikai kisebbségek kultúrájának és hagyományainak ápolását. A katolikus rádió szándéka, hogy segítséget, erősítést adjon mindazoknak, akik életükben szilárd erkölcsi támpontokat keresnek.

– *Spányi Antal székesfehérvári megyéspüspököt, az MKR vezérigazgatóját a rádió küldetéséről és a keresztény rádiós médiaszolgáltatás fontosságáról kérdeztük.*

– A Magyar Katolikus Rádió működése szolgálat és közszolgálat. Szeretnénk meghatározó szerepet betölteni az egész magyar társadalomban, igaz információkat, pozitív szemléletet kívánunk közvetíteni, összhangban az egyház értékrendjével. Arra törekszünk, hogy a műsorok tartalmában markánsan jelen legyenek a keresztény értékek. A műsorfolyam a preevangelizációs küldetésnek megfelelően az élet minden területét érinti; hitből fakadó látásmóddal szól a gazdaság, a politika, a művészet, a családi élet kérdéseiről. A rádió segíteni szeretne az embereknek abban, hogy életük konfliktusos helyzeteiben képesek legyenek a keresztény erkölcsiség alapján cselekedni.

– *Püspök úr, hogyan emlékszik vissza a kezdetekre, az alapítás idejére?*

– A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia felismerte, hogy a mai kor embere számára nem elég az örömhírt a templomok szószékéről hirdetni, más formákat kell keresni. Így merült fel egy rádió üzemeltetésének gondolata. Az első időkben az országos lefedettséget nagyon fontosnak tekintették: ennek útja a középhullám volt. A létrejövő katolikus rádiót hallgatni lehetett az egész országban, sőt a Kárpát-medence magyarságát is elérte. Jó stáb állt össze, stabil szakmai és műszaki vezetéssel. Olyan műsort sikerült összerakni, ami szerethető volt, jó fogadtatásra talált.

– *Az induláskor központi kérdés volt, miről és kinek kell szólni az új médium műsorainak.*

– Kezdetől egyértelmű volt, hogy nem hitbuzgalmi adót szeretnénk, ahol csak azokhoz szólunk, akik meggyőződéses keresztények. A rádió hivatása a preevangelizáció: mindenkihez szólania kell, el kell juttatnia az örömhírt mindenkihez, mégpedig olyan módon, hogy be is tudják fogadni. A cél, hogy szóljon egy olyan rádió, amelynek van értékrendje, és ebben következetes. A jó hír szóljon a gyerekekhez és idősekhez is; adjon egészségügyi tanácsot vagy főzési titkokról beszéljen a háziasszonynak. Egyszerűleg legyen jelen ott, ahol az ember él és mozog. Természetesen a rádiónak fontos az irodalom, hangjáték; fontos a zene, legyen az szent, vagyis liturgikus, modern vagy akár profán. De a lényeg, hogy tegye jelenlővé a következetesen keresztény értékrendet, teremtsen az emberek számára találkozási lehetőséget az Egyház tanításával.

– Közel 20 év távlatából hogyan látja, kell-e változtatni ezen az alapvetésen?

– Nem kell, de nem is lehet. Besorolásunk szerint közműsor-szolgáltató vagyunk, előírások vonatkoznak műsorszerkezetünkre. Nálunk is meg kell jelenniük a közérdekű információknak, a hírközlés alapfeladatunk. A hitéletéről szóló műsorok ezek mellett vannak jelen, amelyben közvetíthetünk szentmisét, beszélhetünk a hit szépségéről, eszköze lehetünk a közösség építésének, a szolidaritás és az identitás kialakításának, a hit elmélyítésének, a keresztény kultúrában való gazdagodásnak. Nem hiányozhatnak műsorainkból az egész társadalom számára fontos alapvető, emberi értékek. Úgy beszélünk a családi kapcsolatokról, a gyereknevelésről, gyerekvállalásról, az emberi élet értékéről, az idős kor lehetőségeiről, áldozatáról, szépségéről, hogy azt a keresztény elvek mentén tesszük. Célunk az élet minden területén a keresztény értékrend és szemlélet hatékony, vonzó, korszerű és szakszerű bemutatása és képviselése.

– Milyen módon jut ez a szemlélet érvényre a hírszolgáltatásban? Milyen kihívások elé állítja ez a Magyar Katolikus Rádió kommunikációját?

– A jó hír rádiója vagyunk. Ma általános, hogy a hírek katasztrófákról szólnak, bokáig kell járni a vérben ahhoz, hogy valami áttörje a közöny küszöbét. A mindennapi történeésekről tájékoztatva arra törekszünk, hogy objektíven, teljeskörűen tájékoztassunk: hallgatóink ismerjék meg, mi történik valóban a világban. Szembe kell nézni azzal, hogy ma a világban óriási társadalmi feszültségeket látunk magunk körül. A média mesterségesen manipulálja, és gerjeszti tovább az ellentéteket. Nekünk utat kell mutatni, és azt kell keresni, hogyan jutunk előbbre. Fő

A jó hír rádiója vagyunk.

---

törekvésünk, hogy a világban zajló eseményekről objektív képet adjunk, és bemutassuk az Egyház társadalmi tanítását, amely képes arra, hogy a mai kor társadalmának sebeit gyógyítsa.

– Az igényesség követelményét fogalmazta meg. Hogyan határozza meg önmagát a Magyar Katolikus Rádió a tömegigénnyel való szembenállásban?

– Ma az emberiség a médiumok hatása alatt áll, amelyek sokat megtesznek azért, hogy az egyház törekvését közömbösítsék, hogy az örömhír ne jusson el az emberek szívéig, ne változtassa meg az életüket. Az egyház hitelességét ezer módon és folyamatosan megkérdőjelezzik. A legtöbb médium arra törekszik, hogy tömeges érdeklődést kiváltó műsorokat hozzon létre. Az így születő produkciók, sorozatok, alkalmilag ismétlődő showműsorok pusztán édes limonádét nyújtanak az embereknek. Nekünk nemes italt, tiszta forrást kell kínálnunk, ami az ember szomját valóban oltja. Ebben a kérdésben nem szabad engedni. Rossz az az irány, mely a tömegizlés kielégítése irányába, a tömegizlésnek mondott valóság felé halad. A Magyar Katolikus Rádió hangja a szelídség hangja, de világos és határozott hang. Eszköz a homály oszlatásában, az igazságon alapuló társadalmi béke megteremtésében. A Rádió műveltséget és emberséget akar

Az Örömhírt mindenkire el kell juttatni.

---

adni és lelki békességet. Az örömhírt mindenkire el kell juttatni. Úgy kell szólunk, hogy mindenki megtalálhassa a neki szóló üzenetet, hogy az élete nemesebbé, szebbé, gazdagabbá váljon.

A Filadelfia Evangélikus Egyházközség teológiai bázisa és szociális programja*

Tudok cselekedeteidről. Íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be, mert bár kevés erőd van, mégis megtartottad az én ígémet, és nem tagadtad meg az én nevemet. (Jel 3,8)

1. Bevezetés

A Filadelfia Evangélikus Egyházközség (kezdetben Nyírszölősi Evangélikus Egyházközség) 1992-ben lett önálló szervezeti egységgé, de az Úr ígéje gazdagon szóratott évtizedek, évszázadok alatt ezt megelőzően is. Bár a nyíregyházi gyülekezet részeként nem volt önálló gazdálkodása és döntési joga, mégis volt önazonosság-tudata. Az ébredési mozgalom idején a helyi lelkészekon kívül egyházunk szinte minden evangelizátora megfordult itt. Megyer Lajos ak-

nem volt önálló gazdálkodása és döntési joga, mégis volt önazonosság-tudata.

---

kori lelkész meghívására szolgált Józsa Márton, Koren Emil, Veöreös Imre, Sréter Ferenc, Balikó Zoltán, Győri János, Galáth György, Ferenczy Zoltán, Csepregi Béla, Rejtő Mária, Trausch Erzsébet, Tomka Gyula és mások.

2. A gyülekezet története

2.1. A gyülekezet alapítása előtti időszak áttekintése, a dél-szabolcsi misszió

Nyíregyháza város földesura, gr. Károlyi Ferenc úgy gondolta, hogy elnéptelenedett birtokára gazdálkodáshoz értő, terhelhető családokat hív annak reményében, hogy a használatba adott földeken gazdálkodó emberek benépesítik a területet, és gazdaságilag stabilizálják azt.

Tervét 1752-ben terjesztette a nagytanács elé, és Szarvas környékéről mintegy 300 földművest hívott azzal az ígérettel, hogy földet kapnak, és vallásukat szabadon gyakorolhatják. Az őszi vetést elvégezték, majd a munka után hazaindultak Szarvasra, az otthon hagyott családjukért. A letelepítésük nyomán alakult ki a tanyabokor településrendszere, fejlődött Nyíregyháza városa, és épülhetett fel a szabad vallásgyakorlás tere, a nagy nyíregyházi evangélikus templom.

letelepítésük nyomán alakult ki a tanyabokor településrendszere,

---

Vasárnaponként évszázadokon keresztül gyalogosan, lóháton vagy szekéren kelt útra a tanyabokorvilág népe, hogy a nagytemplomi

* Az alábbi tanulmány első részéhez lásd: *Filadelfia Evangélikus Egyházközség Nyírtelek–Kisvárdá–Görög szállás. Történelmünk.* https://filadelfia.lutheran.hu/?page_id=55&lang=hu_HU (letöltve: 2023. augusztus 18.).

istentiszteleteken részt vegyen. A nagy földrajzi terület miatt a lelkészek munkáját mindig segítették laikus szolgálók és kántortanítók.

2.2. A gyülekezet alapítása

Megyer Lajos lelkész úr visszaemlékezései alapján a múlt század elején, 1934 márciusában megalapították a Dél-szabolcsi Missziói Egyházközséget. Első lelkésze Joób Olivér (1934) volt, majd Tarján Béla (1935) és Megyer Lajos (1936–1962) szolgált a gyülekezetben. Már 1937-ben megkapta a missziói gyülekezeti státuszt, és két templom építéséről döntöttek, Nyírszőlősön és Kálmánházán. Mindkét templom felépült a háborús időszak ellenére. Megyer Lajos után Benkóczy Dániel (1962–1977), Magyar László (1977–1985) és Bozorády Zoltán (1985–1992) végezte a szolgálatot.

Már 1937-ben megkapta
a missziói gyülekezeti státuszt,

2.3. Az önállósodás előtt

A Bozorády Zoltán esperes úr mellett szolgáló Szabó Magdolna segédlelkész kapott missziói feladatot, így 1991-ben Nyírteleken is elkezdett kapcsolatot építeni az ott lakó evangélikus háttérű családokkal. Itt az első istentiszteletet 1991 novemberére hirdette, amelyet a polgármesteri hivatal által rendelkezésre bocsátott közösségi házban tartottak meg. A következő év elejétől Boncsér Sándor és felesége, Pecsénya Anna lelkészek végezték a szolgálatot ezen a területen, folytatva a megkezdett gyülekezetépítő munkát, és emellett szenvedélybetegeket is gondoztak.

2.4. Az önálló gyülekezet

Egyházközségünk 1992-ben önállósodott, a Hajdú–Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye 1992. április 28-án hozott döntése alapján Nyírszőlősi Evangélikus Gyülekezet néven. Akkor három új egyházközség önállósodott a nagy nyíregyházi gyülekezet területén.

A nyírszőlősi presbitérium 1992-ben hívott meg lelkészének. Beiktatásom 1992. augusztus 15-én volt D. Szebik Imre püspök szolgálatával.

Egyházközségünk 1992-ben önállósodott,

Hogy miképpen fordulhatott elő az, hogy egy nem gyakorló keresztyén családból induló, poszthippista szabadságesszményt valló topográfus, majd szilárdásvány-kutató találkozik Jézus Krisztus megváltó művével, és hívó keresztyénné lesz, egy külön cikk vagy dolgozat témája lehetne, azonban gyülekezetünk teológiai bázisa mégsem fogható meg az ismerete nélkül. Ezért röviden összefoglalom és kiemelem a fontos részeket.

A középiskolai évek végén feleségemmel megérintett bennünket a diákszerelem. Húszéves korunkban már házasok is voltunk. Szóba

egy külön cikk vagy dolgozat témája lehetne,

---

sem került, hogy templomba mennénk házassági áldásért, azt gondoltuk, mindenünk megvan a szép családi élet megéléséhez. A Kartográfiai Vállalatnál dolgoztam topográfusként, feleségem védőnő lett, és mivel ott kapott munkát és szolgálati lakást is, Sámsonházára költöztünk. Ebben később láttuk meg Isten tervét, mivel beültetett bennünket egy tiszta evangélikus faluba, ahol hamar kapcsolatba kerülhettünk a helyi lelkésszel, Sztojanovics Andrással és feleségével, Judittal. Megismerkedésünk nem volt rendkívüli, ugyanis a védőnői szolgálati lakás és a parókia szomszédos épület volt. Igaz, a másik oldalon a párttitkár lakott. A szomszédságból adódott, hogy a lelkész házaspár bejelentkezett egy látogatásra, annak ellenére, hogy a faluban csak a párttitkár és mi nem jártunk templomba vasárnaponként. A látogatásból szimpátia ébredt, s mint jó misszionáriusok bevontak bennünket a bibliaórai közösségbe, ahol nagy vitákat tartottunk, hisz a világról alkotott képünk akkor nagyon messze esett egymástól. Az ő hívására jutottam el 1982-ben Biatorbágyra egy férfi csendeshétre. Ami megfogta a gondolatomat az áhítatokon és bizonyágtételeken keresztül, az az volt, hogy – állításuk szerint – az Isten új életet tud adni az embernek. Azt tudtam, hogy ennek az életnek nem találtam az értelmét, de ha kaphatok egy újat, az lehet, hogy megélhető. Kalandos úton jutottam lelki beszélgetésre Trausch

ennek az életnek nem találtam az értelmét, de ha kaphatok egy újat, az lehet, hogy megélhető.

Liza nénihez (a szolgálat akkori vezetőjéhez), de az első pillanatától éreztem, hogy ez nem szokványos társalgás, most az élő Isten színe előtt állunk. Szinte kérdések nélkül buggyant ki belőlem mindaz, ami terhelte az életemet, ami

félelemmel töltött el. A hosszú beszélgetés után beszéltem először teremtő, megváltó Uramhoz, és mondtam első imádságomat. Valahogy így hangzott: „Uram, ha te valóban vagy, és igaz, amit ezek az emberek mondanak, add nekem ezt az új életet, hisz ennek hiányát éreztem már tizenéves koromtól.” Másnap reggel, mikor a Szentírást olvastam, szívembe hasított az ige: „Kicsoda ez, aki a bűnöket is megbocsátja? [...] A te hited megtartott téged, menj el békességgel!” (Lk 7,49–50) Számomra ez azt jelentette: menj haza, és éld meg ezt az új életet!

Nos, ez a személyes megtapasztalás adta későbbi gyülekezeti szolgálatomnak a teológiai alapját is, ami röviden így foglalható össze:

- Tisztában kell lennem a saját elveszettségemmel, és kinek-kinek a sajátjával! „Mert nincs különbség, mivel mindenki vétkezett, és nélkülözi Isten dicsőségét” (Róm 3,22–23).
- Tisztában kell lennem Jézus Krisztus értem adott áldozatával is, és az ebből fakadó, számomra elkészített kegyelem lehetőségével, és kinek-kinek az érte és számára adott kegyelemmel! „Isten ingyen igazít meg az ő kegyelméből a Krisztus Jézusban lett váltság által.” (Róm 3,24)

ez a személyes megtapasztalás adta későbbi gyülekezeti szolgálatomnak a teológiai alapját is,

---

Ahogy a levegő élettani hatását is lehet részletekbe menően tanulmányozni, és le lehet vezetni, miképpen jut el a legbelső sejthez is az oxigén – biztosítva számára az életet –, a megtérés és újjászületés csodáját is évezrede-

ken keresztül kutatták és kutatják. Az egyén számára azonban az a legfontosabb, hogy lélegezzen; és természetesen az, hogy térjen meg és szülessen újjá! Az élet és az örök élet feltétele ez! Aztán akinek van rá ideje, az kutasson, ásson mélyebbre! Kezdetben értetlenül álltam az előtt a tény előtt, hogy mennyire tiltakoznak keresztyén családban vagy éppen lelkész családban felnőtt emberek a megtérés szükségessége ellen. Leggyakrabban azzal indokolták véleményüket, hogy ebbe születtek bele. Ha kicsit személyesebbre vették az indoklást, hozzátették, hogy persze nekem szükségem volt a megtérésre, mert távol voltam ezektől a dolgoktól.

Harmincéves lelkigondozói szolgálatom során azonban gyülekezetünkben, az EKE (Evangélikusok Közössége az Evangéliumért) közösségében és a Magyar Belmisszió Biatorbágy (MBB) szolgálói közösségében azt tapasztaltam, hogy mindenkinek ugyanarra van szüksége. Legyen az józan életű vagy a szenvedélybetegség legmélyebb bugyrában lévő, szegény, hajléktalan vagy milliárdos vállalkozó, alapkompenciával sem rendelkező vagy tudományos munkaterületen dolgozó fizikus, pszichiáter, rockzenész vagy klasszikus zenét előadó muzsik, istentelen családi háttérből érkező vagy hívő család gyermeke, esetleg lelkész, az élet kezdetét élő ifjú vagy az életidejének végét élő vén. Természetesen közülük bárki átélhet hűtlenséget, párkapcsolati, gyermeknevelési problémát, lehet erőszakos családban és azon kívül, megrögzött hazudozó, másokat meglopó, korrumpált vagy másokat korrumpáló, munkát kerülő, másokon élőködő vagy az anyagiasságban elveszett. Belecsúszhat szélsőséges mazo-, szado-, transz-, homoszexualitásba, különböző szexuális abúzusokba (családon belül és azon kívül), pedofiliába, de mindenkinek ugyanarra van szüksége, elsősorban arra, hogy az Úr Szentlelkének világosságában meglássa elveszettségét, hogy azért került abba a helyzetbe, mert a teremtettségi rendet elhagyta, nemcsak ő, hanem már az elei is. Beleszületett egy megváltoztatásra szoruló helyzetbe, amiből saját erejére hagyatkozva képtelen kimozdulni, esetleg csak elfedni tudja azt valamivel (erre vannak jelentkezők bőven modern világunkban), ami nem ad megoldást, csak ideiglenesen leplez. Ez persze frusztráló mindenki számára, de Isten színe előtt ott van a megoldás is, mert az elveszettség felismerésével együtt lesz világossá a megtaláltatás is, a kegyelem is, ahogy a fentebb idézett igeszakaszban is szorosán össze van kötve e kettő.

Ezen a ponton is fontos tisztázni, hogy a bűn emlegetése nem a megítélés eszközeként jelenik meg, hanem a kegyelem alapjaként. Egy időben sokan úgy gondolták, hogy az úgynevezett pietisták, konzervatívok által használt evangelizációs stílus „bűnösítés”, amit ők elítéltek. Természetesen vannak, akik szeretnék azt hinni, hogy az igazság az ember kezében van, és azt bármikor a másik ember fejére olvashatja, bűnné teheti a bűnt, és annak elkövetőjét bűnössé. Aki ezt teszi, a Szentlélek munkáját akarja átvenni. Aki pedig az Úr rendjének, törvényének meghirdetését veti el, a Szentlélek munkájának

elindulását veti el. Ennek folyamata a szolgálatom ideje alatt így kristályosodott ki bennem:

- megismerni,
- megszeretni,
- Krisztushoz szeretni.

a bűn emlegetése nem a megítélés eszközeként jelenik meg, hanem a kegyelem alapjaként.

Ha valakit élém hoz az Úr – vagy netán rám bíz –, az első lépcső az ismerkedés: honnan jön, milyen viszonyban van Istennel, Isten népével, milyen örömei, nehézségei, kihívásai vannak, milyen élethelyzetben találkoztunk. Az Úr által elkészített alkalmakon jó volt megtapasztalni a nyitott szíveket, az őszinte kitérülést, így hamar összeérhetett a szívünk, és az ismerkedés-

Az Úr által *elkészített alkalmakon jó volt megtapasztalni a nyitott szíveket,*

---

ből fakadt a felebaráti szeretet. Fontos lett az ő személye, kérdései, bizonytalanságai, fájdalommal töltöttek el az Isten rendjével szemben elkövetett cselekedetei. És az is világossá lett mindig, hogy ez a felebaráti szeretet nem segít rajta, a gyökeres változáshoz szükséges a következő lépcső. Hogy oda állítsam őt is, ahol magam is megtaláltam a megoldást az életemre, és mint egy útjelző mutassam az utat (szavakkal, cselekedetekkel, szeretettel), hogy odajuthasson Jézus Krisztus megváltó kegyelme alá, Krisztus szeretetébe.

Sok lelki munkában tevékenykedő szolgatárs panaszkodott, hogy nem talál meghallgatásra a gyülekezettől távol lévők körében, sokan visszautasítják a közeledését, ezért inkább a gyülekezet keretein belül marad. Számomra jó viszonyítási alap volt a saját életem: ha hozzám a megtérésem előtt hasonló szándékkal közeledtek volna – a küldetésük biztos tudatában –, bizonyára továbbtessékeltem volna őket, így, ha valaki engem lelkészi munkám során visszautasított, természetesnek vettem, és magamban kerestem a hibát: miért nem érezte meg az Úr szeretetét rajtam keresztül. Ha meghallgatott, netán még vissza is hívott, a világ legnagyobb

magamban *kerestem a hibát:*

---

csodájaként éltem meg. Nem kevesen voltak, akikhez évekig jártam, mire lépni tudott. Cigánymissziónk három évig csak gyötrődést, kétséget hozott számunkra, de egyszer csak, mint a semmiből, a legagresszívabb, legkötekedőbb ember jutott hitre, és hagyta el az alkoholt, lett barátságos vendégfogadóvá. Isten munkája volt az!

2.5. A szolgálati ágak kialakulása

A II. világháború utáni szlovák–magyar lakosságcsere miatt is elnéptelenedett a gyülekezet, így amikor 1992-ben megérkeztünk, valaki nagyon hatásosan fogalmazta meg ezt a problémát: „Jó, hogy a lelkészek nagy családja van, mert így legalább leszünk néhányan az

Cigánymissziónk *három évig csak gyötrődést, kétséget hozott számunkra,*

---

istentiszteleteken!” Valóban csak néhány ember tartotta fontosnak a gyülekezeti életet. Már az első időben világossá lett, hogy a gyülekezet és a társadalom érintkezési felületét növelni kell ahhoz, hogy minél többeket elérhessünk. A kazuális szolgálatok kapcsán, még ha sokan idegenkedtek is tőle, szokatlannak is tartották, meglátogattam a családokat. A Biblia mindig nálam volt, de sokszor csak a beszélgetés végén tudtam elővenni, mert az ismerkedés fázisában voltunk. A nem tervezett látogatások, utcai

találkozások is alkalmasak voltak arra, hogy egyháztól idegen emberek kapcsolódást találjanak rajtam keresztül a gyülekezethez, később az Úrhoz. Sokszor járatlan utakat választottam, hogy az evangélium kizendülése megtörténhessen. „[M]ert tőletek terjedt tovább az Úr beszéde, de nemcsak Makedóniába és Akhájába, hanem mindenhová eljutott a ti Istenbe vetett hitetek híre.” (1Thessz 1,8)

Sokszor járatlan utakat választottam,

2.5.1. Hittan

Nyíregyháza külső peremén (gyülekezetünk területén) több iskolába is bejelentkeztem, és szeretettel is fogadtak, de evangélikus hittanra csak néhány gyermek iratkozott be. Azonban arra figyeltem fel, hogy miközben a felekezetek tartják a hittanórákat, a be nem íratott gyerekekkel a napközis tanárok foglalkoznak. Kidolgoztam a KEBI programot. A név a *Keresztyén erkölcs és bibliaismeret* rövidítése volt. Ahogy a nevében is benne van, alapvető bibliaismeret átadására készült. Minden sallangot félretéve Jézus Krisztus megváltó kegyelmére és annak a gyermek életére gyakorolt hatására helyezte a hangsúlyt. A teremtéstől kezdve az Isten ígéretének vonalán végighaladva: a Jézus Krisztus megváltó szolgálata által elnyerhető új élet, az örök élet elfogadásának és megélésének lehetőségét az Isten országa eljöveteleig. Ezzel együtt természetesen megtaláltuk a módját, hogy a hittanos gyerekek találkozzanak a gyülekezettel, a gyülekezeti alkalmakkal. Legjobban én lepődtem meg, hogy a rendszerváltoztatás időszakában bizonytalankodó iskolaigazgatók milyen nyitottsággal fogadták ezt. Rövid időn belül az én hittanóráimra járt a legtöbb gyerek. Ehhez hozzátartozik, hogy mivel nem az országos egyház anyagát, tematikáját használtam, nem jelentettem le ezeket az órákat, és nem kértem hittanóradíjat sem értük. Évek múltán kaptam szóbeli engedélyt, hogy lejelenthetem az órákat és a létszámot (statisztika miatt), de úgy éreztem, akkor vagyok korrekt, ha akkor sem veszem fel a díjat.

Kidolgoztam a KEBI programot.

Rövid időn belül az én hittanóráimra járt a legtöbb gyerek.

2.5.2. Csendeshetek, -hétvégék, -napok¹

Különböző szervezésben segítettem a gyülekezethez közel kerülő embereket, ifjakat, véneket, hogy lelki alkalmakra eljussanak. Magunk is szerveztünk gyülekezeti gyermek-, ifjúsági, konfirmandusheteket, gyülekezeti családos hetet és hétvégét, gyülekezeti napokat több helyszínen. De a gyülekezetünk építésén sokan munkálkodtak az EKE és az MBB szervezésében tartott evangelizáló, hitmélyítő heteken. A felébredt, hitre jutott emberek – a gyülekezet nagy öröme – szívesen számoltak be, tettek bizonyosságot arról, hogy mi történt az életükben. Az

---

¹ Archív képek: <https://tinyurl.com/mufed7nw> (leöltve: 2023. augusztus 14.).

élet életet nemz, a hit szívből szívbe terjed és így multiplikálódik egy-egy ember engedelmesége. A családfához hasonló folyamatábrát is rajzoltunk már, hogy egy ember engedelmessége útján miként indult el egy lavinaszerű folyamat, amelynek a végén egy fél gyülekezeti hívő ember sorakozott.

2.5.3. Tanítványképző, bibliaiskola

A felébredt, hitre jutott, felülről született emberek nem gyülekezeti szolgáltatást várnak, hanem élni szeretnék a Krisztusban kapott új életet, és tevékenyen részt szeretnének venni

miként *indult el egy lavinaszerű folyamat, amelynek a végén egy fél gyülekezeti hívő ember sorakozott.*

az evangélium kizendítésében. A felkészítésükre szerveztem egy gyülekezeti tanítványképző csoportot. Az anyag összeállításában segítségemre volt egy abban az időben megjelent kiadványcsomag a (Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítványtól, KIA-tól). Nem elméleti teológiai

anyagot adtam át, hanem biblikus egyházképet, gyülekezeti képet, gyakorlati evangelizációs életstílust. Röviden összefoglalva:

- az egyént megtalálja az Úr, elfogadja a megváltást, megtér, újjászületik, a társadalom különböző szegmenseiben a hívő életével a környezete elé éli a keresztyénységét;
- a következő lépcsőben képzést kap, tanítvány lesz;
- szolgálatot kér, elsősorban megváltó Urától és a gyülekezeti vezetőségtől;
- és bezárja a kört, vagy folytatja a spirált azzal, hogy életével, szolgálatával másoknak mutatja az utat az Isten teremtettségi rendje felé, a megváltás felé;
- az új megtérővel pedig folytatódik az, amire az Úr Jézus Krisztus küldte a tanítványait („Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet...” [Mt 28,19]), és ahogy a tanítványok élete bizonyítja is ezt („Miután hirdették az evangéliumot ebben a városban, és sokakat tanítvánnyá tettek...” [ApCsel 14,21]).

A tanítványképző mellett sokan elvégezték az EKE bibliaiskoláját, amelynek alapvető célkitűzése azonos volt a tanítványképzővel, csak alaposabb bibliaismerettel, missziótörténettel és gyakorlati képzéssel.

A gyülekezeti szolgatársaim azok közül kerültek ki, akik ezeken a képzéseken részt vettek. Nem volt szükség motivációs tréningre, mert a biztatás nem kívülről jött, hanem belülről,

Nem *volt szükség motivációs tréningre, mert a biztatás nem kívülről jött, hanem belülről,*

hisz „csontjukba rekesztett” (vö. Jer 20,9) belső tűz volt ez. A külső biztatás a gyülekezet szeretete volt, ahogyan fogadták a biznyságtevő szolgálatot vagy később a liturgusi, igehirdetői szolgálatot. Így érintkezhetett a gyülekezetünk

egyre nagyobb felületen a társadalommal, és kerülhetett el az evangélium a mosodába, ahol a gyülekezetünk hívő tagja alkoholista kollégánót kapott, de léphetett be Krisztus a családokba, baráti kapcsolatokba, és születhettek újjá Istentől távol élő emberek.

Erre alapozva lehetett Kisvárdán revitalizációs szolgálatot indítani. A gyülekezet központjától 50 km távolságban lévő településen havi két alkalmat tudtam tartani, ennek ellenére sikerült egy kis gyülekezeti közösséget összegyűjteni. Néhányan a még megmaradt evangélikusok közül jöttek, de többeket az evangélium vonzott a közösségbe. 1998-ban ráterhelődött a presbitériumra, mit kellene kezdenünk a kisvárdaiak lelkigondozásával. Néhány évvel korábban egy fiatal párt találtam, a gyülekezeti tagokat keresve. Azért jutottam be hozzájuk, mert időközben címváltozás volt az utcában. Rövid beszélgetés végén egy evangéliumi szóróanyagot adtam nekik, amiről néhány nappal később kérdeztem, elolvasták-e. A fiatalasszonyban vágy ébredt Isten igéje után. Házi bibliaórára hívtam, ott beszélt férje keménységéről, és bízattam, hívja el. „Biztos nem jönne el” – mondta. Erre jeleztem, hogy mi szívesen elmegyünk hozzájuk, ha meghívják a bibliaórát a házukba. Így történt. A férfi ott maradt, sokat beszélünk, néhány hónap múlva megtért, újjászületett. A házasságuk rendbe jött, intenzíven tanulmányozta a Bibliát, és segítette a gyülekezet életét, szolgálatát. Elvégezte az EKE bibliaiskoláját, részt vett a tanítványképző tanfolyamon. Bizonyágtételek, áhítatok tartására kértem meg, amire alázatosan készült. Választáskor presbiter lett, és ennek a házaspárnak tettük fel a kérdést, hogy elmennek-e követségünkben a kisvárdai szolgálatba. Egy év alatt megharcolták a munkahelyük és lakhatásuk feladását, és a gyülekezet támogatásával elköltöztek Kisvárdára. Kiküldtünk egy presbitert gyülekezetépítő szolgálatba, hittanórát tartottak, bibliaórát és női csoportot vezettek, és minden vasárnap istentiszteletet tartottak. Havonta egyszer és nagy ünnepek másnapján mentem úrvacsorás istentiszteletet tartani. Most, nyugdíjazásom alkalmából nyílt meg a lehetőség, hogy az utódomat Kisvárdára helyezzük ki, mivel hat éve kétszázéves lett a gyülekezetünk.

A gyermekmunkának és az ifjúsági munkának is önálló vezetője volt, akik szintén bibliaiskolai és tanítványképzői végzettséggel rendelkeztek. Gyermekmunkások képzésében nagy segítség volt a Vasárnapi Iskolai Szövetség, VISZ nyírségi csoportja.

2.5.4. A diakónia mint az evangelizáció eszköze

A tanítvánnyá lett gyülekezeti tagok hite, szeretete megtalálta a rászorultakat is. Így jöhettek a gyülekezetünkbe fogyatékkal élők is, mert volt, aki megszólította és bevezette őket a közösségbe. A társadalom felé való nyitottság indított arra is, hogy az akkoriban induló nyíregyházi ifjúsági drogrevenziós csoportban aktívan részt vegyek. Az első lépést az egyházmegye adta, mert engem delegált a városi ifjúsági kerekasztalba, de az Úr rögtön rányitotta a szememet erre a hatalmas lehetőségre. Szociális munkásokkal, egészségnevelőkkel, rendőrökkel, gyermekpszichiáterrel kerültem kapcsolatba. Elneveztem magunkat akciócsoportnak, mert akárhol azonnal bevetethők voltunk. Lelkigondozói feladatok nem csak a fiatalok körében jelentkeztek, mert

Erre alapozva lehetett Kisvárdán revitalizációs szolgálatot indítani.

A tanítvánnyá lett gyülekezeti tagok hite, szeretete megtalálta a rászorultakat is.

---

az ismertség nyitottságot adott, és a csoportunk tagjai is megnyíltak egy-egy lelki problémájuk kapcsán. De kedves emlék, hogy a közben külföldre költözött pszichiáter barátom a kisebb gyermekét hozzám akarta hazahozni keresztelni, de mondtam, hogy bölcsebb, ha ott keresnek egy gyülekezetet, amelynek bekapcsolódnak az életébe, és ott keresztelik meg a gyermeket. A svéd kolléga korrekten fogadta őket, át akarta irányítani egy katolikus plébániára, merthogy keresztése szerint oda tartozna, de jelezte, hogy ő az evangélikus egyháznál tapasztalta azt a keresztyén életet, amivel tud azonosulni. A drogprevencióban való részvételem hozta magával a következő kihívást. Az 1990-es évek végén telefonos lelkigondozói szolgálatot indítottunk. Sokan a gyülekezet környezetéből vállalták, hogy hétvége felváltva tartanak ügyeletet az éjszakai órákban. Sok családi tragédiával, abúzusok különböző válfajával, buli után kábítószer hatása alatt éppen elalélni készülő telefonálóval találkoztunk. Egy kisebb csapat fiatal a gyülekezet közelébe tudtunk vonzani, de több mediatori szolgálatunk is volt a néhány év alatt. Kedves történet az is, hogy egy alkalommal, amikor pitvarfibrillációval vitt kórházba a mentő rendszertelen pulzussal, 200 Hgmm körüli vérnyomással, a sürgősségi osztályon infúziót bekötő doktornő felém hajolva mondta: „Ismerem önt valahonnan!” Ránéztem, és így válaszoltam: „Szia, drogprevenció csoport!” Ekkor ismert fel. Ez persze némi aggodalommal töltött el, hogy annyira súlyos állapotban vagyok, annyira rosszul nézek ki, hogy nem ismernek fel az emberek. Felépültem.

Az addiktológia munkatársai is megismertek, és a reménytelen eseteket hozzám küldték. „Van ott Nyírszőlősen egy evangélikus lelkész, hozzá jelentkezzenek be!” Nem győztem lehúteni a reménykedőket, hogy nem vagyok csodagyógyító, csak azt ismerem, aki csodákra képes még a leghelyzetlenebb helyzetekben is. Tönkrement életű emberek hallhatták meg az Úr hívását, és adhatták át életüket megváltó Uruknek. Visszakapott édesanyák, édesapák, házastársak, gyerekek szegélyezték ezt az önkéntes szenvedélybeteg-gondozó szolgálatot. Az Úr csodája, hogy miként tudott ebbe szolgatársakat elhívni, küldeni a gyülekezetből.

A 2000-es évek elején találkoztam az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelettel, amely tartalmazza a személyes gondoskodásról szóló rendelkezéseket. Ebben találtam meg azt, ami egyébként minden gyülekezetnek a feladata, és amit a kormányzat normatívával támogat. Egyik

Az Úr csodája *hogy miként tudott ebbe szolgatársakat elhívni, küldeni a gyülekezetből.*

---

a fogyatékkal élők segítségét célzó támogató szolgálat, a másik a közösségi szenvedélybeteg-gondozó hálózat. A gyülekezet mint közösség eljut a társadalom legzártabb rétegeibe is, és fel tudja deríteni a gondozásra szoruló embereket, sőt a gondozási szolgálatot is fel tudja kínálni. Ez is egy újabb érintkezési felület, bővítési lehetőség volt.

A diakóniai szolgálatok megközelítése hamis alapokon áll sokaknál, akik ilyen szolgáltatást nyújtanak:

- Az első probléma az, hogy a szolgáltató csak a finanszírozást látja, csak a pénzért végzi tevékenységét, rosszabb esetben kihasználja, és hamisan számol el. Ez köztörvényes ügy.

– A második – Isten országa tekintetében nem kisebb – bűn, hogy a diakónia nem lehet az evangelizációhoz kötve. Az érvelés úgy szól, hogy amit adok, nem felté-

lekkel adom, hanem a segítség miatt. Azonban én úgy tapasztaltam meg, hogy a diakónia evangelizáció nélkül szeretetlenség! Ha segíték valakin, de arról nem szólok neki, hogy az Úr Jézus Krisztus az, aki segítségre indított engem, és ő az, aki ennél a segítségnél még többet tud adni. Mert az ember szükségét szenved, és ekkor jól jön a segítség, de a szükség okát az Úr Jézus Krisztussal tudja rendbe tenni. Természetesen az evangelizáció is szeretetlenség diakónia nélkül, mert ha hirdetem az evangéliumot, de nem veszem észre, hogy akivel kapcsolatban vagyok, beteg, éhes vagy ruhátlan, és nem segítem őt ebben a helyzetben, szeretetlen vagyok, sőt az evangélium útjában is állok.

Megdöböntő tanúságtétel volt az egyik keresztyén segélyszervezettől, amikor egy háborúban lerombolt városba vittek élelmiszerszállítmányt. A hónapok óta pincében élő emberek előmerészkedtek. A lelkész nagy örömmel és szeretettel mondta, lenyitva a plató ajtaját: „Lelkész vagyok, hoztam maguknak ennivalót.” – „Maga lelkész?” – „Igen.” – „Akkor hirdesse nekünk az Úr evangéliumát, mert bár enni sem tudtunk a pincében, de a lelkünk jobban ki van éhezve.” És ez így van a jóllakott és komfortos körülmények között élőkkel is.

Mindig szégyelltem magamat, mikor arra gondoltam, hogy az Úr kitarja a társadalom ajtaját a diakóniai munkát végzők előtt, és mi hitványan állunk a lehetőséghez, és nem akarunk Krisztus beszéde szerint élni: tegyetek tanítvánnyá mindenkit, aki az utatokba kerül. És mi azt adjuk, amit bárki tud adni, ha tisztességesen végzi a munkáját. Ez ugyanúgy vonatkozik az iskolarendszerünkre, mint a diakóniai intézményrendszerünkre és a gyülekezeti életünkre is. Számomra mindig óriási kérdés volt, hogy miért csodálkozunk azon, hogy nincsenek lelkészi elhívások az iskoláinkból. Széles körű műveltséget adó liberális képzési intézmények szép számmal vannak az országunkban, de bennünket, keresztyéneket, benne evangélikusokat is arra hívtak el az Úr, hogy az elpallérozás mellett legyünk hegyen épült város. Amit mindenki messziről be tud azonosítani, és tisztában van vele, hogy ez a magasságos Isten tartózkodási helye, ahonnan élet-újulások, megtérések, újjászületések, komoly elhívások és ebből fakadóan Isten áldását hordozó szolgálatok indulnak ki.

Számunkra a diakónia is csak eszköz volt arra, hogy a megtérés evangéliumát közelebb vihessük az emberekhez. Hasonló eszközök voltak a különböző keresztyén mozgalmak projektjei, mint például a Ten Sing mozgalom. A mozgalom hazai vezetésével komoly beszélgetéseink voltak, mert világossá tettem, hogy az alap-koncepciótól eltértek. A *Közösség, kreativitás, kultúra, Krisztus* jelmondatból csak a Krisztust hagyták ki, mi pedig a többit használtuk arra, hogy Krisztus evangéliuma közel kerülhessen minél több fiatal szívéhez.

A diakóniai szolgálatok megközelítése hamis alapokon áll sokaknál,

---

Számunkra a diakónia is csak eszköz volt arra, hogy a megtérés evangéliumát közelebb vihessük az emberekhez.

2.5.5. Cigánymisszió

Hosszú történet az odavezető út is és a benne megharcolt kihívások sora is. Talán legrövidebben úgy lehetne megfogalmazni, hogy a lelkésziktatási ígém („Nyitott ajtót adtam eléd...” [Jel 3,8]) minden élethelyzetben felbátorított arra, hogy az Úrra figyelve, őt követve nincs lehetetlen, minden ajtó ki fog nyílni. S valóban, amire hittel rá tudtunk állni, az előbb-utóbb valóság lett. A kihívások és a megoldások puzzledarabokként úsztak a levegőben, és minden emberi kép-

zeletet felülmúlóan találkoztak és csatlakoztak egymáshoz, és alakultak egységes képpé.

amire hittel rá tudtunk állni,
az előbb-utóbb valóság lett.

A megismerés, megszeretés folyamata elindult a cigánymisszió elkezdésére elhívott 40-50 emberben. Örömmel láttuk, hogy 2-3 év állha-

tatos szolgálat után (nem gyorsan, de) elindult a megtérések sorozata. A megújult életű cigány emberek azonban ott voltak képzettség hiányában, munkahely hiányában és ebből fakadóan megélhetési problémákkal. Az élénk tárult óriási szükségre jött a megoldás puzzle darabja is.

- Képzés: *Biztos kezdet* gyerekházprogram, és sok kompetenciafejlesztő program.
- Foglalkoztatás: a kormányzat által támogatott szociális földprogram, majd a saját fejlesztű *Mintakert* projekt.

Helyszűke miatt legyen elegendő egy rövid összegzés: a misszió kezdetén alig néhányan dolgoztak rendszeresen a településen, jelenleg alig néhányan nem dolgoznak. A lelki kondicionálás mellett nálunk szerezhettek munkamorált és munkatapasztalatot. Generációkon átívelő szocializáció valósul meg, ha a szívet tisztára mossa az Úr Jézus Krisztus vére, és új teremtés részesévé lesznek cigány testvéreink. De mások is, mindenki!

3. Összegzés

Harminc év alatt épült, gyarapodott a gyülekezet, építettünk két templomot, létrehoztunk egy új lelkészi állást ott, ahonnan az emberek elköltöznek. Nem egy vonzó munkahelyi környezetben gyűjtöttük össze az odaköltöző embereket – bár az sem hitvány szolgálat –, hanem az útférlől hívtuk be a csonkabonkákat. Az egyházaikat elfelejtő vagy az egyházaik által elfeledett vallásos embereket felekezeti háttérre való tekintet nélkül, ateistákat, kommunistákat, nihilis-

a misszió kezdetén alig néhányan
dolgoztak rendszeresen a településen,
jelenleg alig néhányan nem dolgoznak.

---

tákat, lelki légüres térben mozgókat, házassági, családi válságba kerülteket, szenvedélybetegségben szenvedőket vagy szenvedélybetegek miatt szenvedő családtagokat, kóborló fiatalokat, problémáikkal senkihez fordulni nem tudó gyermekeket. S mire felépült a templom,

gyülekezeti központ Nyírteleken, addigra megtelt közösségre vágyó emberekkel. Az egyház küldetése nem más, mint az elveszettek megkeresése, mentése. Természetesen nemcsak Szabolcsban vagy Somogyban, hanem Budapest belvárosában, nagyvárosok értelmiségije között

is, de vallásgyakorlók, kegyesen élők között is, és ami a legfontosabb: az újjászületett szív nélkül lelkeszi szolgálatba keveredettek között is. Szolgálatom során találkoztam élete végéhez közeledő köztisztelőben álló lelkéssel, aki tisztességesen leszolgált az élete idejét, és a hetvenes éveiben tapasztalta meg, amit a prédikációiban hirdetett, és ekkor születhetett vén létére újjá. Ebben az Úr még engem is használhatott, jó volt megtapasztalni, hogy milyen alázattal fogadta a hozzá képest ifjú ember lelkevezetését. Ez a mentés az örök halálból szól az örök életre, nem csupán földi életünk „komfortját emeli”.

Csak pótcselekvés a belterjes önkegyeskedő egyházmodell. A nyugati egyházakban a Dózsa György-féle parasztlázadáshoz hasonló szolgálólázadás tapasztalható a szolgálatba állítóval szemben.

Jogokat kérnek, feltételeket szabnak, komfortot várnak el, elvárásaikat fogalmazzák meg azzal szemben, aki teremtette, megváltotta és megszentelni akarja őket. Hiányzik az az alázat, ami az Isten valóban szív szerint ismerők életén látszik. Mint például Ézsaiás szívében, mikor az elhívása, kiküldése megtörtént. Vagy Nehémiás szívében, mikor a fogságban hallja, milyen állapotok vannak az Úr városában.

Ehelyett a felszabadítás teológusai behozták a strukturális bűn fogalmát, áttéve a személyes engedetlenség, lázadás következményeinek felelősségét egy külső rendszerre. A világ önfelmentő mechanizmusait alkalmazzák az

Isten–ember kapcsolatra is, és az áldozathibáztatás kivédése okán elzárják a velük kapcsolatba kerültek előtt az Isten előtti bűnbánat élettisztító lehetőségét. A nyitott szívű beszélgetés Istennel – mint ahogy a zsoltárok írónál is láthatjuk – elhalni látszik. Konzervszövegekkel és művészi értékű elmélkedésekkel állnak ki emberek imádság címén, nem hallani az Úr lábánál nyöszörgő, Istenhez közelebb kerülni akaró embert, de olyat sem, aki önfelmeden dicsóíti Istent, és magasztalja őt. A hajó az egyház szimbóluma. Sokszor sokféleképpen illusztrálták a helyzetét, állapotát, jövőjét ezzel a képpel. Általános gondolat, sokszor elhangzott egyházi fórumokon, hogy legyen készenlétben a vitorla, legyen rendben a kötélzet, és majd, ha elkezd fújni a Lélek szele, akkor gyorsan ki tudjuk feszíteni a vitorlákat, és a hajótestet gyorsan mozgásba tudjuk hozni. Mert a hajó dolga, hogy a vízen haladjon. Addig is lehet a fedélzetet takarítani, zászlókat készíteni és azzal üzenni a környezetnek. Lehet az egyenruhákat csinosítani, még cifrábbá tenni. A kívülállók azt látják, hogy nagy a sürgés-forgás, élet van a hajón, mintha minden rendben lenne. Pedig lehet, hogy az Úr Jézus Krisztus Péter nyomdokaiba hívna. Lép ki a vízre, hagyd ott a terveidet, a berendezett életedet, a jól kialakított gyülekezeti, egyházi kereteidet, és nézz rám – mondja Jézus –, és aztán kövess engem! „Tudok cselekedeteidről. Íme, nyitott ajtót adtam eléd, amelyet senki sem zárhat be, mert bár kevés erőd van, mégis megtartottad az én ígémet, és nem tagadtad meg az én nevemet.” (Jel,3,8)

mire felépült a templom, gyülekezeti központ Nyírteleken, addigra megtelt közösségre vágyó emberekkel.

Csak pótcselekvés a belterjes önkegyeskedő egyházmodell.

Summary

This year's 3rd issue begins with a sermon by **György Koczor**, who preaches the Gospel already thinking of the month of the Reformation: our Lord seeks the lost and forgives those who repent.

In our *Studies* column, we publish part 1 of a paper by **Tamás Szakács**, in which he reflects on and presents Luther's principle of *simul iustus et peccator* (the Christian man is both righteous and sinful). It is worthwhile for our readers to immerse themselves in the study, because then they will understand how exciting theology is.

After this study, we will launch a new column entitled *Mission, Pastoral Care*. In our new column, we will look at the Roma mission of our Church and the Roman Catholic Church, the radio mission of the Roman Catholic diocese of Székesfehérvár and the growth of the mission in Nyírszőlős into a congregation.

Péter Bakay presents the Roma mission of our church, and Bishop **János Székely** gives information on the guidelines and activities of the Roman Catholic Church's pastoral care for the Roma. The ministry of the radio mission is presented in an interview with the Bishop of Székesfehérvár, **Antal Spányi**. And the growth of the church in Nyírszőlős is reported on by the planting pastor himself, **Mihály Gyórfi**. May God's blessing be on all missionary and pastoral activities.

We hope that our readers will find something to their liking in our magazine and that reading our articles will serve their spiritual edification.

Zusammenfassung

Unsere diesjährige dritte Ausgabe beginnt mit einer *Predigt* von **György Koczor**, der schon an den Monat der Reformation vorausdenkend das Evangelium predigt: Unser Herr sucht die Verlorenen und vergibt denen, die Buße tun.

In unserer *Studienrubrik* veröffentlichen wir Teil 1 des Aufsatzes von **Tamás Szakács**, in dem er Luthers Grundsatz *simul iustus et peccator* (der Christenmensch ist sowohl gerecht als auch sündig) überdenkt und darstellt. Es lohnt sich für unsere Leser, sich in diese Studie zu vertiefen, denn erst dann werden sie verstehen, wie spannend Theologie sein kann.

Nach der Studie werden wir eine neue Rubrik mit dem Titel *Mission, Seelsorge* einführen.

In unserer neuen Rubrik beschäftigen wir uns mit der Roma-Mission unserer Kirche und der römisch-katholischen Kirche, sowie der Radiomission der römisch-katholischen Diözese Székesfehérvár, und mit der Entwicklung der Mission in Nyírszőlős zu einer Gemeinde.

Péter Bakay wird die *Zigeunermision unserer Kirche* vorstellen und Bischof **János Székely** wird über die *Leitlinien und Aktivitäten der Zigeunerseelsorge der römisch-katholischen Kirche* informieren. Die Arbeit der Radiomission wird in einem Interview mit dem Bischof von Székesfehérvár, **Antal Spányi**, vorgestellt. Über *das Wachstum der Gemeinde in Nyírszőlős* berichtet der Gründungspfarrrer **Mihály Gyórfi** selbst. Möge Gottes Segen auf all ihren missionarischen und pastoralen Aktivitäten liegen.

Wir hoffen, dass unsere Leserinnen und Leser in unserer Zeitschrift etwas finden, was ihnen gefällt, und dass die Lektüre unserer Artikel ihrer geistigen Erbauung dient.

E számunk szerzői

Bakay Péter lelkész, cigánymissziói referens
– Csepreg

Bertáné Pintér Katalin rk. püspökségi sajtó-
referens – Székesfehérvár

Győrfi Mihály ny. lelkész – Parádsasvár

Koczor György lelkész – Zalaistvánd

Drs. Szakács Tamás lelkész – Aszód

Székely János rk. püspök – Szombathely

Szeretettel ajánljuk Olvasóink figyelmébe alábbi kiadványainkat:

Ordass L.:	Nem tudok imádkozni	700,-
Ordass L.:	Akikkel az Úton találkoztam	500,-
Ordass L.:	Gondolatok a Filemon levél olvasása közben	100,-
Ordass L.:	Úturaló	2500,-
Ordass L.:	A keresztfá tövében (új kiadás)	1100,-
Ordass L.:	Naplóm	4900,-
Giertz Bo-Ordass:	Hítből élünk	600,-
Terray L.:	Nem tehetett mást (Ordass püspök életútja - új kiadás)	1100,-
Scholz L.:	Tisztítsd meg szívedet!	250,-
Scholz L.:	Két sugárzó igazgyöngy (írásmagyarázat)	300,-
Scholz L.:	Elveszett és megtaláltatott (a tékozló fiúról)	150,-
Sólyom J.:	Hiszem-tudom (bevezetés az egyház tanításába)	400,-
Boleratzky L.:	Aki mindvégig állhatatos maradt	600,-
Virág J.:	Dr. Luther Márton önmagáról (6. kiadás)	1400,-
Luther M.:	14 vigasztaló kép	250,-
Botta I.:	Dévai Mátyás, a magyar Luther	200,-
Jung E.:	Hogyan vezessem a vasárnapi iskolát	450,-
Maróthy J.:	Szegények szíve (novellák)	700,-
Rőzse I.:	A halál árnyékának völgyében	500,-
Boleratzky L.:	Evangélikus egyházjog (I-II. kötet)	1700,-
Kaj Munk:	Három dráma	600,-
Böröcz S.:	Kiáltás a mélyből (egy lelkész élete a Gulágon)	1400,-
Ittzés J.:	Az evangélium hullámhosszán (meditációk)	500,-
Kapi B.:	Isten hárfása (Gerhardt Pál életregénye)	1400,-
Gémes István:	Fellebbentett fátyol (igehirdetések)	1250,-
Gémes István:	... „saját kezemmel írom: Pál”	1400,-
Joób Olivér:	Ünnep – hetven áhítat egy évre	1400,-
Joób Olivér:	Válasz	1600,-
Joób Olivér:	Élőszó. Hol és hogyan prédikáltam?	3000,-
Joób Olivér:	Közösség. Írások, előadások, énekfordítások	3000,-
Hallgrímur Pétursson:	Passió-énekek	1900,-
Főnyad Pál István (szerk.):	Elég néked az én kegyelmem, Főnyad (Fuchs) Pál élete és munkássága	2000,-

A keresztyén igazság egy szám ára 880 Ft, az éves előfizetés 3500 Ft, külföldre 7000 Ft.

Folyóiratunk megrendelhető: Ordass Lajos Alapítvány, 1171 Budapest, Lenkeház u. 7.

Bankszámlaszám: 10700732-49912407-51100005

Alapítványunk kiadványait megvásárolhatja vagy postai szállítással megrendelheti a Huszár Gál könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.). Telefon: 20 314 2632 (egyházi flottás), honlap: huszargal.hu

Tartalmi összesítő

Ez évi 3. számunk **Koczor György** *igehirdetésével* kezdődik, aki már a reformáció hónapjára gondolva hirdeti meg az evangéliumot: Urunk megkeresi az elvesztetet, és a hozzá bűnbánattal térő embernek megbocsát.

Tanulmány rovatunkban **Szakács Tamás** írásának 1. részét közöljük, melyben *Luther simul iustus et peccator* (a keresztény ember egyszerre igaz és bűnös) elvét gondolja át és mutatja be. Érdemes Olvasóinknak elmerülni a tanulmányban, mert akkor megérezzük, hogy a teológia mennyire izgalmas tudomány.

A tanulmány után új rovatot indítunk *Misszió, pasztoráció* címmel. Új rovatunkban kitekintünk egyházunk és a római katolikus egyház cigánymissziójára, megismerkedünk a székesfehérvári római katolikus püspökség rádiómissziójával, valamint a nyírszőlősi misszió gyülekezetté növekedésével.

Egyházunk cigánymisszióját **Bakay Péter** mutatja be, a római katolikus egyház cigánypasztorációjának irányelveiről és tevékenységéről **Székely János püspök** tájékoztat. A rádiómisszió szolgálatával a székesfehérvári püspökkel, *Spányi Antallal* készült interjún keresztül ismerkedhetünk meg. A *nyírszőlősi gyülekezetben zajló növekedésről* pedig maga a plántáló lelkész, **Győrfi Mihály** számol be. Isten áldása legyen minden missziói, pasztorációi tevékenységen.

Reméljük, hogy Olvasóink találnak kedvükre való olvasmányt lapunkban, és lelki épülésükre szolgál cikkeink elolvasása.